

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

**АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

на тему: Принципи використання художньо-декоративних засобів у
формотворенні тимчасового житла для біженців.

Художня робота в матеріалі: живопис

Одерій Олександра Ігорівна
(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Київ 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувачки кафедри
_____ Олена САФРОНОВА
„___” _____ 2023 року

**АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

Принципи використання художньо-декоративних засобів у формотворенні
тимчасового житла для біженців.

Художня робота в матеріалі: живопис
(назва)

Виконав здобувач(ка) групи ОДПМ-61

Одерій Олександра Ігорівна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація
ОПП: Художньо-декоративне оздоблення
інтер'єру

Керівник: Івашко О.Д.
(прізвище, ініціали,)

_____ Ст. викл. _____
науковий ступінь, вчене звання

Керівник: Цибочкіна В.А.
(прізвище, ініціали,)

_____ Ас. _____
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент: Хараборська Ю.О.
(прізвище, ініціали,)

_____ Канд. арх., доц. _____
науковий ступінь, вчене звання

Київ 2023 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Архітектурний**

Кафедра: **образотворчого мистецтва і архітектурної графіки**

Освітній рівень: другий (магістерський) рівень

Галузь знань: 02 – Культура і мистецтво

Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ОПП: Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан архітектурного факультету

_____ Олександр КАЩЕНКО
„_____” _____ 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

Одерій Олександра Ігорівна

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи «Принципи використання художньо-декоративних засобів у формотворенні тимчасового житла для біженців. Художня робота в матеріалі: живопис»

затверджена наказом ректора КНУБА № 2695/2 від 13.11.2023 року

2. Керівники роботи: ст. викл. Івашко О.Д., ас. Цибочкіна В.А.

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до

захисту _____

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Вступ. _____

Розділ 1. Особливості проектування та художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів тимчасового житла для біженців.

(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)

Розділ 2. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла

(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)

Розділ 3. Художня робота в інтер'єрі

(Зміст розділу може уточнюватися консультантом розділу)

Розділ 4.

5. Графічний матеріал за розділами: ситуаційний план, генеральний план, план приміщень, розгортки стін, розріз, деталі; Відображення художньої роботи в матеріалі.

Наповнення даного розділу визначає керівник роботи.

6. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	04.10.2023
Розділ 2.	25.10.2023
Розділ 3.	15.11.2023
Розділ 4	06.12.2023
Остаточне оформлення роботи	
Перевірка роботи на плагіат	15.12.2023
Попередній захист роботи на кафедрі	18.12.2023
Направлення роботи на рецензування	18.12.2023

7. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.	Ст. викл. Івашко О.Д.		
Розділ 2.	Ст. викл. Івашко О.Д.		
Розділ 3.	Ас. Цибочкіна В.А.		
Розділ 4.			

8. Дата видачі завдання 01.09.2023 року

В.о. зав. кафедри

_____ (підпис)

__Сафронова О. О.____

(прізвище та ініціали)

Керівник

_____ (підпис)

_____Івашко О. Д._____

(прізвище та ініціали)

Керівник

_____ (підпис)

_____Цибочкіна В. А._____

(прізвище та ініціали)

Здобувач

_____ (підпис)

_____Одерій О. І._____

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ I. Особливості проектування та художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів тимчасового житла для біженців.....	11
1.1. Дослідження науково-теоретичних джерел.....	11
1.2. Особливості виникнення та класифікації тимчасового житла.....	16
1.3. Аналіз вітчизняного та закордонного досвіду формування простору тимчасового житла.....	22
1.4. Об'ємно-просторове вирішення тимчасового житла.....	28
1.5. Художньо-декоративні засоби, їх види та застосування.....	35
1.6. Принципи застосування художньо-декоративних засобів у тимчасовому житлі.....	37
1.7. Роль колористики як базового принципу художньо-декоративних засобів у дизайні тимчасового житла.....	38
1.8. Дослідження особливостей орнаментів вишивок України та їх використання у декорі.....	43
РОЗДІЛ II. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла.....	52

2.1.	Вихідні дані та завдання проектування.....	52
2.2.	Функціональне зонування приміщення тимчасового комплексу.....	53
2.3.	Концепція художньо-декоративного оздоблення внутрішнього простору тимчасового житла.....	54
2.4.	Підбір матеріалів, предметного наповнення та обладнання інтер'єру...	55
РОЗДІЛ	III. Художня робота в інтер'єрі.....	59
3.1.	Аналіз досвіду створення художньої роботи в матеріалі.....	59
3.2.	Концепція художньої роботи.....	64
3.3.	Засоби, прийоми, композиційне рішення художньої роботи в матеріалі.....	65
	ВИСНОВКИ.....	67
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
	ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

У сучасному світі зростаюча кількість конфліктів, війн, природних катастроф та інших надзвичайних подій призводить до масових переселень та вимушених міграцій. Мільйони людей втрачають свої домівки та змушені шукати притулок та безпеку в інших місцях, часто стикаючись зі стресом та невизначеністю щодо свого майбутнього. У цих складних обставинах тимчасове житло для біженців стає не лише простором для проживання, але й символом надії та підтримки.

Особливо гостро це питання постає в контексті повномасштабного вторгнення росії в Україну, що призвело до величезної кількості внутрішньо переміщених осіб та біженців, які залишили свої домівки в пошуках безпеки та порятунку. Умови, у яких вони опиняються, залишаються надзвичайно важкими, і тимчасове житло стає найважливішою ланкою у забезпеченні їхнього благополуччя та безпеки.

Але тимчасове житло для біженців - це не просто місце для ночівлі, це також можливість забезпечити їм гідність, психологічний комфорт та зв'язок зі своєю культурною спадщиною. Особливу роль в цьому відіграє художньо-

декоративне оформлення тимчасового житла, яке може створити атмосферу підтримки та сприяти психологічному відновленню.

Дослідження цієї теми має на меті не лише розгляд архітектурних та дизайнерських аспектів, але й відкриття нових можливостей для створення гуманітарних умов, що сприятимуть фізичному та психологічному відновленню біженців. Сьогодні, коли світ стикається з викликами глобального конфлікту та гуманітарної кризи, це дослідження може відкрити нові перспективи та рішення для забезпечення гідності та підтримки тих, хто цього потребує найбільше.

Актуальність теми: у період війни актуальність тимчасового житла полягає в якнайшвидшому забезпеченні не лише фізичної безпеки та комфорту, але й психологічної та соціальної підтримки людей, які втратили свої домівки.

Мета роботи: вивчити та проаналізувати принципи використання художньо-декоративних засобів у формотворенні тимчасового житла для біженців з акцентом на їх вплив на створення унікального та комфортного середовища для тимчасового проживання. Визначити на основі прикладів зведених модульних будинків практичну цінність цієї технології. З'ясувати доцільність використання модульного принципу для формотворення тимчасового житла для біженців у наш час, звернувши окрему увагу на сучасні події в Україні. Проаналізувати перспективи розвитку модульного будівництва. На основі проведених дослідів сформулювати принципи оздоблення інтер'єру для біженців та вимушених переселенців.

Завдання дослідження:

- дослідити й проаналізувати історію виникнення та розвитку тимчасового житла для біженців;
- провести аналіз вітчизняного та закордонного досвіду зведення тимчасового житла, зокрема модульних систем;

- виконати аналіз нормативно-правової бази з проектування тимчасових модульних будинків;
- розкрити об'ємно-планувальні й функціональні основи організації, особливості формування інтер'єрів модульних будинків, їх ергономіку;
- розглянути критерії оцінки фізіологічного та психологічного комфорту тимчасового житла;
- визначити специфіку використання оздоблювальних матеріалів у модульних системах;
- розглянути та проаналізувати основні принципи впровадження художньо-декоративних елементів у дизайн тимчасового житла для біженців;
- вивчити роль етнічних мотивів у формотворенні та декоруванні приміщень, що враховує культурні особливості мешканців;
- оцінити вплив художньо-декоративного оздоблення на якість простору та психологічне благополуччя користувачів тимчасового житла;
- проаналізувати різноманітні приклади успішного використання художньо-декоративних рішень у гуманітарних проектах для біженців;
- сформулювати рекомендації щодо ефективного впровадження художньо-декоративних елементів у дизайн тимчасового житла для оптимального покращення умов проживання;
- сформулювати принципи проектування та оздоблення інтер'єру, що відповідав би якісному проживанню в умовах чужорідного культурного оточення.

Об'єктом дослідження є інтер'єр тимчасового житла для біженців.

Предметом дослідження є принципи використання художньо-декоративних засобів у формотворенні тимчасового житла для біженців.

Використані методи дослідження: порівняльний аналіз наукових джерел за даною темою; синтез та узагальнення знайденого вивченого матеріалу; історичний метод у дослідженні проектування прихистку для біженців; порівняльний аналіз характерних особливостей проектування інтер'єрів тимчасового житла; графіко-аналітичне порівняння, встановлення критеріїв оцінки об'ємно-планувального та художнього рішення тимчасового житла.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні і класифікації підходів до проектування тимчасового житла на основі модульного будівництва, у виявленні перспективних тенденцій розвитку будівництва сучасного модульного житла для біженців. Систематизовано особливості створення середовища тимчасових поселень для біженців, комфортного внутрішнього середовища модульних будинків. Виявлення напрямків вирішення проблеми тимчасового розселення людей.

Практична цінність полягає у формуванні рекомендацій та пропозицій щодо програми зведення сучасних модульних будинків для тимчасового проживання та їх художнього оздоблення. Результати цих досліджень будуть корисні ВУЗам для підготовки студентів за дотичними спеціальностями, архітекторам для проектування тимчасового простору, та дизайнерам для його предметного наповнення та художньо-декоративного оформлення.

РОЗДІЛ I. Особливості проектування та художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів тимчасового житла біженців

1.1 Дослідження науково-теоретичних джерел

Житлове середовище - це сукупність просторів, що включають відкриті та закриті зони, призначені для проживання та відповідають потребам, соціальним і особистим інтересам мешканців. Приміщення поділяють на:

- особисті, такі як індивідуальні квартири, групові, колективні чи сімейні кімнати;
- громадські, до яких входять навчальні заклади, культурні установи, комерційні центри;
- комплекси особистих приміщень, такі як гуртожитки, хостели, житлові квартири.

На сьогоднішній день спостерігається зростання проектування нових типів житла, враховуючи конкретні потреби користувачів. Колективні житлові простори отримують значний розвиток у країнах Європи. У процесі розвитку таких приміщень почали впроваджувати дизайнерські рішення, наприклад, стосовно холодильників з індивідуальними замкнутими

камерами. Інколи в колективному тимчасовому житлі відсутня чітка планувальна система, і окремі сімейні квартири перетворюють на комунальні за згодою власників. Це може також трапитися й з приватними будинками. Такі перетворення можуть порушити початкове призначення приміщення, і практичний досвід свідчить, що внаслідок такого колективного руху між мешканцями погіршуються взаємини.

Зі зростанням проектування нових типів житла, зокрема тимчасового, поступово збільшується кількість досліджень, присвячена теоретичним та методичним аспектам даного типу.

Проблема проектування тимчасового житла висвітлюється у наведених нижче наукових працях.

Наприклад, у посібнику Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявський В.Г. [23] «Основи дизайн інтер'єру» висловлюється думка, що житло для тимчасового проживання має свої власні стандарти проектування. В такому середовищі кількість приміщень обмежена, інші габарити площ, декілька функцій об'єднуються в один простір, компенсуючи відсутність декількох зон в спільне обслуговування (кухні, туалети, вітальні, пральні).

Таке житло подібне до планувальної системи коридорного типу. Дослідники визначили основні функції тимчасового житла:

- повноцінний сон, підтримка здорового відпочинку після продуктивного дня, необхідність ізоляції для психологічного комфорту мешканців;
- забезпечення комфорту під час відпочинку, розглядаючи ергономіку людини при розміщенні стільців, диванів, шезлонгів, столів, ванних кімнат, кухонних меблів, а також положення у сидячому, стоячому, лежачому стані, дотримання габаритів меблів та проходів, необхідність дотримання нормативів щодо кількості людей в одному приміщенні при проектуванні;

- індивідуальна праця, що передбачає підготовку до особистої професійної діяльності, освіти або творчості, залучає увагу дизайнерів та архітекторів до ефективного приглушення шуму, забезпечення якісного освітлення, наявності робочого столу чи простору для малювання, а також створення зон для роботи з музичними інструментами;
- приготування продуктів харчування, врахування вологості, температури, газових процесів, тому вимагає наявності належної вентиляції у кухні-їдальні та якісних, зручних кухонних меблів;
- прийом їжі, облаштування місця для харчування потребує дотримання встановлених норм і стандартів, які включають близькість зони приготування та споживання їжі, а також використання обідніх столів та меблів для сидіння;
- санітарна гігієна, устаткування спеціального санітарного обладнання, яке включає у себе стандартні меблі, такі як унітази, ванни чи душові кабінки, біде, пісуари та умивальники, приміщення можуть бути як індивідуальними, так і загальними;
- побутова робота, простір для догляду за особистими речами та одягом, у процесі планування, по можливості, дизайнери передбачають окремі приміщення для зберігання засобів для прибирання тимчасового житла;
- зберігання особистих речей, використання комодів, тумб під ключ, вбудованих шаф для одягу, у передпокої передбачається наявність шаф для верхнього одягу, дзеркала та стелажів;

Автори також досліджували основні принципи формування тимчасового житла на прикладі гуртожитків, готельних номерів, лікарняних палат та середовища для людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.

Праця про типологію аспектів тимчасового житла Короля В.П. [18] надає значну кількість інформації про класифікацію цього виду проживання. Досліджено, що головна відмінність між тимчасовим та постійним житлом полягає у самодостатності постійного житла, що забезпечує повноцінне життя без спільного використання ресурсів із меншими психологічними стресовими ситуаціями. Дослідження розподілило тимчасове житло залежно від тривалості та призначення для конкретних мешканців: для службових осіб (готелі поруч із залізничними станціями, міські готелі, а також готелі для проведення заходів, конференцій та нарад); для рекреації (санаторії, пансіонати, бази відпочинку біля гір чи у природних зонах); приватне рекреаційне житло (дачі); для подорожуючих (кемпінги, мотелі). Також до тимчасового житла входять спеціалізовані об'єкти, що містять елементи проживання (є вимушеною необхідністю): лікарні, житло для біженців, пенітенціарні установи. Також мобільні об'єкти, такі як яхти, судна, спеціальні причепи, будинки-вагончики, автомобілі та залізничні вагони з умовами для сну, космічні станції.

Наприклад, Авдєєва Н.Ю., Кириленко М.О. у своїй статті [1] «Підхід до архітектурно-планувальної організації тимчасового житла для внутрішнього переміщення осіб» проаналізували житлові одиниці на території України, які використовувались для переселенців із зон Чорнобиля та тих, хто постраждав від природних катастроф у Карпатах. Сучасною практикою є розробка тимчасового житла для постраждалих від війни. Застосування індустріального підходу для мобільних будинків дозволило сформулювати такі особливості: використання готових модулів знижує витрати на будівництво; для цієї конструкції не потрібні дорогі фундаменти; елементи такого житла легко монтувати та переміщати. Контейнери складаються без використання зварювання. Будівельні вагони, зроблені із сендвіч-панелей, об'єднуються за допомогою болтових з'єднань. Цей підхід робить таке житло доступним і практичним.

Великого значення на початковому етапі проектування дизайну набуває вивчення та врахування ергономічних факторів у плануванні майбутнього житлового простору. Хоча всі види діяльності людини відбуваються у збудованому середовищі, здається, що існує обмежена кількість досліджень, присвячених методології проектування будівель, яка базується на ергономічному підході. У книзі Голобородько В. М. [5] "Ергономіка для дизайнерів" проведено попереднє дослідження певних принципів, пов'язаних з аспектами ергономіки та їхньою роллю у процесі архітектурного проектування. Мета полягає у встановленні методології проектування, яка сприяє розробці будівель, що відповідають реальним потребам мешканців, як у робочих, так і в житлових приміщеннях. Ця методологія, спрямована на людину, сприяє уніфікованому підходу до ергономіки. Вона представляє ітераційний процес архітектурного дизайну, що враховує принципи людських факторів, таких як участь користувачів, їхню мінливість і різноманіття, стереотипи та стандарти. Методика проектування описується в конкретних кроках, підкріплених практичними прикладами, що охоплюють різні архітектурні масштаби. Додатково цікаву інформацію про ергономічні аспекти можна знайти у книзі Панеро "Основи ергономіки. Людина, простір, інтер'єр".

У посібнику Книш В.І. [17] «Архітектурне проектування житла» висвітлюються теоретичні та методологічні принципи створення житла як системи, що об'єднує різноманітні фактори. Ця книга охоплює ключові аспекти структурних елементів житла, методи функціонального розподілу простору, різні типи житлових будівель та основні вимоги міського планування, що враховуються при проектуванні житла. Посібник також пропонує рішення щодо архітектурних та композиційних аспектів, конструктивних систем та інженерного обладнання для житлових будівель різного рівня складності.

Більш розгорнуті рекомендації щодо вибору початку розробки дизайну та ескізного проектування можна знайти в наступних джерелах: Рутт «Домашнє меблювання» (англійською мовою) та книзі Гіббс Дженні «Настільна книга дизайнера інтер'єру» [4].

У книзі Брауна «Архітектура житлового інтер'єру 21 століття» представлено понад 20 проектів інтер'єрного дизайну у стилях хай-тек, арт-деко, лофт та мінімалізму.

Дослідження В. Даниленка [6,7] у галузі дизайну мають велике значення як у теоретичному, так і в практичному плані. Ці наукові роботи стали важливим теоретичним фундаментом для аналізу взаємозв'язку між традиційною культурною спадщиною та інноваційними технологіями, які впливають на формування середовища.

Таміла Печенюк [25] систематизувала основні концепції теорії кольору, розкрила закономірність проявів об'єктивного і суб'єктивного аспекту цього явища та їх вплив на сучасну художню творчість у текстильному мистецтві. У цій книзі детально розглядаються теми світла, кольору, закони змішування та сприйняття кольорів, а також колірна гармонія. Ці матеріали важливі для художників, що працюють у різних мистецьких напрямках. Інформація, що міститься в другій частині книги, корисна не лише для фахівців у галузі текстилю, а й для дизайнерів та всіх, хто цінує важливість використання кольору у своїй творчості.

У своїй науковій роботі [3] В.О. Свірко, О.В. Бойчук, В.М. Голобородько, А.Л. Рубцов зосередилися на процесах еволюції українського дизайну. Докладно проаналізували поточний стан та напрямки розвитку екологічного дизайну в Україні, що розглядаються в контексті складних економічних, соціокультурних та процесів, пов'язаних з євроінтеграцією, що мають місце в нинішній незалежній Україні.

Різноманітні програми та проекти, які теоретично та практично вирішують екологічні проблеми людського життя, мають значний вплив на якість життя та конкурентоспроможність продуктів. Вони стимулюють утворення вподобань різних соціальних груп і створюють потребу в систематизації знань у цій галузі проектування. Це передбачає узагальнення отриманих результатів і встановлення стандартів для розвитку екологічного дизайну як на міжнародному, так і на національному рівнях.

1.2 Особливості виникнення та класифікації тимчасового житла для біженців

У 2014 році Україна вперше зіткнулася з необхідністю надання житла ВПО у зв'язку з початком конфлікту з Російською Федерацією, але у світовій практиці запровадження тимчасового житла для біженців розпочалося значно раніше. Існує безліч підходів до вирішення цієї проблеми:

- організація тимчасових притулків, таких як намети, палатки або спеціально обладнані приміщення з усіма зручностями, що надаються у випадку негайної евакуації після природних катастроф або конфліктів. Зазвичай вони мають обмежений термін функціонування та створюють базові умови для тимчасового проживання;
- поселення в гуртожитки, готелі, мотелі або тимчасові квартири. Це можуть бути будівлі або комплекси з окремими кімнатами чи квартирами, де біженці можуть проживати певний період часу. Зазвичай вони мають спільні кухні та ванні кімнати;
- розміщення у житлові комплекси, модульні контейнери або інші типи конструкцій. Рішення передбачає використання стійких форм тимчасового проживання, зведених з модульних контейнерів або інших архітектурних елементів. Ці споруди

можуть включати в собі окремі квартири або кімнати з усіма необхідними зручностями для комфортного проживання;

- устаткування для перебування в прихистках або тимчасових селищах. Це великі тимчасові комплекси, призначені для розміщення великої кількості переселенців. Тут можуть бути окремі житлові блоки, спільні приміщення, медичні пункти, школи та інші служби для задоволення потреб людей, які шукають притулок. Такі приміщення можуть формуватися через перепрофілювання вже існуючих будівель для нових цілей [19].

Різноманітні програми та проекти, які теоретично та практично вирішують екологічні проблеми людського життя, мають значний вплив на якість життя та конкурентоспроможність продуктів. Вони стимулюють утворення вподобань різних соціальних груп і створюють потребу в систематизації знань у цій галузі проектування. Це передбачає узагальнення отриманих результатів і встановлення стандартів для розвитку екологічного дизайну як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Проекту за даною темою магістерської роботи відповідає другий варіант, а саме модульні тимчасові комплекси для біженців, але доцільно розглянути історію становлення та інші способи організації житла для вимушено переміщених осіб. Це обґрунтовано спільними причинами, що призвели до створення таких закладів або поселень, а також більш широким аналізом утворення форм та стилістичних рішень внутрішнього простору.

Історичні умови, що призвели до появи тимчасового житла для біженців, склалися під впливом світових подій, конфліктів, природних катастроф та глобальних міграційних процесів. Серед ключових подій, які спричинили формування такого типу установ, виділяються:

1. Перші світові війни та період між ними, під час та після яких з'явилася необхідність у притулку для мільйонів людей, які були

вимушені залишити свої домівки. Ці житла часто будувалися з метою економії коштів, швидкості введення в експлуатацію та максимальної ефективності.

2. Під час Другої світової війни та в наступні роки після її закінчення, значна кількість людей стала біженцями через воєнні дії та насильство. Після війни багато з них опинилися без житла та потребували тимчасового притулку. У цей період було зведено численні тимчасові житлові споруди, такі як бараки та польові табори, для забезпечення житла біженців та переселенців.
3. Реагування на гуманітарні кризи вимагає швидких та ефективних заходів щодо забезпечення тимчасового притулку для біженців у зоні конфліктів, війни або природних катастроф по всьому світу. Організації гуманітарної допомоги використовують різноманітні методи, такі як наметові містечка, контейнерні будівлі, модульні комплекси або перетворення існуючих будівель у тимчасові притулки.

На вказаних подіях на закінчилися катаклізми, що змушували людей терміново шукати нове житло. Вибір типу притулку залежав від ситуації та можливості зібрати достатню кількість коштів, чим зазвичай займалися волонтери. Біженців розміщували в таборах та гуртожитках. У разі необхідності більш тривалого проживання людей, їм надавали постійне житло. Проблеми виникали, коли при розселенні людей використовували політику розпорошення, що передбачала розміщення біженців у різних частинах країни. Це часто призводило до їх ізоляції, віддалення від рідної мови, знайомої їжі, культурних подій, що змушувало їх шукати можливість переїзду до родичів, навіть якщо це означало перебування у несприятливих умовах. З часом країни почали обмежувати тривалість перебування біженців-мігрантів, що сприяло розробці проектів тимчасових поселень з метою

повернення осіб на батьківщину, коли це стане можливим у безпечних умовах.

Однією з ключових особливостей прихистків для біженців, що пережили конфлікти або природні катастрофи, є тривалість їх перебування там. У багатьох випадках це може бути відносно тривалий період, тому житло такого типу має бути розраховане на довгострокове користування, забезпечуючи базові умови, доступ до необхідних послуг та інфраструктури. Прихистки для цієї категорії людей повинні враховувати особливі потреби, зокрема жінок, дітей, людей похилого віку та осіб з особливими потребами. Вони мають бути адаптовані для мешканців з різноманітними можливостями, забезпечуючи безпеку, доступ до медичної допомоги, соціальних послуг, можливість отримання освіти та психологічної підтримки.

Організації, які сприяють розвитку притулків для переселенців, часто активно співпрацюють з урядовими органами, місцевими громадами та гуманітарними організаціями. Крім цього, важливо забезпечити соціальну інтеграцію біженців, допомагаючи їм повернутися до сталого життя після закінчення переселення. Ця підтримка може включати в собі допомогу у пошуку роботи, вивченні мови та культурній адаптації [31].

У різних країнах вже накопичений значний досвід у розробці мобільного житла та формуванні тимчасових поселень. Значний приплив біженців з 2014 року викликав потребу у проектуванні та будівництві різноманітних тимчасових поселень різноманітної чисельності. Ці поселення мають бути системними, з унікальною структурою та раціональною схемою функціональних зв'язків. Також важливо передбачити можливість перетворення тимчасових житлових комплексів на постійні, оскільки в окремих випадках тимчасові поселення можуть стати назавжди, і детально розглянути доцільність створення повноцінної інфраструктури.

Аналіз тимчасових поселень для переселенців дає змогу класифікувати їх за різними характеристиками:

- **за тимчасовим фактором.** Визначення періоду перебування та тривалості існування таких поселень не є стабільним. Оскільки надзвичайні обставини непередбачувані, відновлення втраченого житла, будівництво нового та тривалість реконструкцій можуть бути дуже невизначеними, неможливо прогнозувати термін перебування у тимчасових поселеннях. Деякі дослідники вказують на різні терміни існування тимчасових поселень: 2-3 тижні, 1-2 сезони, 6-12 років, 15-20 років;
- **за чисельністю проживаючих** (одноразового перебування): малі (від 50 до 200 чол.), середні (від 200 до 1000 чол.), великі (від 1 до 3 тис. чол.), дуже великі (від 3 тис. і більше);
- **за сезонним використанням:**
 - 1) цілорічні;
 - 2) сезонні (з урахуванням кліматичних показників території);
- **за характером територіального використання:**
 - 1) стаціонарні;
 - 2) мобільні;
- **за місцем розташування:**
 - 1) вбудовані у міську інфраструктуру: у громадських будівлях (наприклад, намети для мігрантів у приміщенні колишнього аеропорту Берлін-Темпельхоф), на відкритих громадських просторах, які спочатку не передбачалися для такого використання, але були адаптовані під цю функцію (наприклад, на олімпійському стадіоні в Мюнхені);

2) відокремлені (автономні, спеціально призначені). У міських структурах рекомендується організовувати прості тимчасові поселення за допомогою мобільного житла; такі поселення не вимагають спеціальної інфраструктури;

- **за характером формування планувальної структури:**

- 1) стихійні;
- 2) упорядковані;

- **за характером розміщення:**

- 1) нерегулярні (наприклад, табір біженців біля Кале, Франція, 2015);
- 2) регулярні;
- 3) змішані;

- **за функціональною структурою** (залежить від тривалості проживання та чисельності мешканців):

- 1) прості (житлова зона);

2) з розширеним функціональним складом (житлова, спільна та санітарно-господарська зона). Організуюче ядро утворюється за рахунок будівель, які мають соціальне значення, наприклад, адміністративного призначення;

- **за типом використовуваних будинків:**

- 1) збірно-розбірні (тентові конструкції, уніфіковані житлові модулі);
- 2) пневматичні;
- 3) ті, що трансформуються;
- 4) готові житлові кімнатки-контейнери;
- 5) комбіновані [35].

1.3 Аналіз вітчизняного та закордонного досвіду формування простору тимчасового житла

Досвід проектування житла в Європі є цінним прикладом вирішення проблем інтер'єрів тимчасового житла. Порівняння українського та європейського житлового будівництва дозволяє з'ясувати, що за межами України використовується багатофункціональне планування квартир і будинків, принципи зонування та експлуатації. Це комплексне проектування відображає вільний вибір особистості, громадські потреби та вимоги.

У Європі широко практикують будівництво житла для спільного проживання. Кожна країна використовує різні терміни для опису таких споруд. Наприклад, у Великобританії вони відомі як "one - kitchen unit", що означає квартири для декількох мешканців із окремими кімнатами, але спільною кухнею, туалетом та іноді спільним господарством. У Німеччині це називається "Wohngemeinschaft" - проживання у спільноті. У Франції виділяють кілька типів: TI, HLM, TI bis, co-location, останній перекладається як "житло з помірною платою" (соціальне житло). Ці форми житла використовуються у більш забезпечених країнах з високим рівнем життя та культурними цінностями, таких як США, Австрія, Великобританія, Нідерланди, Франція, Данія, Німеччина, Канада.

Приблизно в 1903 році у Копенгагені Отто Фік [30] представив концепцію житла зі спільною кухнею (відому як «Einkuchenhaus»), яка відзначалася колективним проживанням з окремими кімнатами. У Німеччині у 60-х роках ХХ століття такий житловий формат для молоді був реалізований у певних квартирах. Ця ідея інноваційного підходу вийшла за рамки теорії і стала популярною серед переселенців, робітників-мігрантів, студентів та людей похилого віку. Особисте житло у колективних умовах може включати навіть одну невелику кімнату (6,5-8 м²), або кімнату із

власним туалетом та зонами для зберігання речей. Інший варіант - це простір, що нагадує готельний номер, з власною кімнатою, туалетом і душем, а також полицями для речей. Кожен мешканець самостійно відповідає за порядок у своєму житлі або користується послугами прибиральних компаній.

Україна вперше розпочала будувати модульні міста для переселенців у 2015 році за кошти, що були виділені урядом Німеччини. Перший такий проект був запроваджений у Харкові, де було створено містечко із 100 житлових модулів, трьома гуртожитками, пральнями та адміністративним комплексом. Подальші подібні поселення для компактного проживання з'явилися у Запоріжжі та на Дніпропетровщині.

Понад 10 мільйонів українців втратили свої домівки, а понад 800 тисяч залишились без будь-якого житла. На допомогу переселенцям вийшли не лише міжнародні організації, але й українські урбаністи та добровольці з різних ініціативних груп. Готелі, пансіонати та хостели були адаптовані для потреб переселенців.

Обговорюється доцільність будівництва модульного житла. Одні вважають, що створення тимчасових містечок є необхідним і правильним кроком, а інші висловлюють думку, що людина завжди буде почувати себе некомфортно в такому оточенні. Деякі навіть іронізують, називаючи модульні будинки "клітками для голубів", "будками" або "коробками". Часто самі переселенці висловлюють незадоволення щодо труднощів, з якими їм доводиться стикатися.

Примусовий характер такого житла не обов'язково означає відсутність естетики, гідності та звичного побутового комфорту. Наприклад, так виглядає проживання сирійських біженців у німецькому місті Вінненден; легоподібна забудова створює відчуття простору (рис. 1).

Архітектурний проект цього модульного містечка належить Вернеру Зобеку [30]. Оригінальність цієї ідеї полягає в застосуванні екологічних

матеріалів, зокрема дерева, яке має енергоефективні властивості. Згідно з концепцією, ці споруди можна буде легко перетворити у інші форми без збитку для навколишнього середовища, що зробить це житло універсальним соціальним простором.

Будівництво людиноорієнтованих тимчасових прихистків - складне завдання, оскільки його результатом має бути для мешканців справжньою оселею. Архітектори мають різні погляди на концепцію модульних поселень: одні, наприклад Вернер Зобек, вважають, що її можна успішно реалізувати, тоді як інші стверджують, що ця ідея неспроможна у стратегічному плані.

ІКЕА співпрацює з різними гуманітарними організаціями та урядовими агенціями з метою розробки практичних та зручних дизайнів меблів для тимчасових прихистків біженців (рис. 2) [33].

У Торонто, Монреалі та інших містах Канади використовують існуючі готелі та гуртожитки для переселенців. Зазвичай у цих спорудах встановлюють нові меблі та побутову техніку, а також розширюють інфраструктуру, необхідну для повсякденного життя та оздоровлення. У Швеції для розміщення біженців використовують наявні будівлі, такі як великі склади та заводські споруди. Наприклад, у місті Фалун створили тимчасовий притулок для 400 біженців у заброшеному складі, де були встановлені нові перегородки та системи вентиляції. У 2015 році після землетрусу в Непалі для тимчасового розміщення біженців використовувались існуючі будівлі, такі як школи та інші громадські споруди. Більшість цих споруд потребували ремонту, але завдяки їм вдалося надати тимчасовий прихисток тисячам людей, які втратили свої домівки.

В Україні також вже запропоновані різні варіанти вирішення питання розселення переселенців та біженців. Наприклад, український архітектор Слава Балбек [34] створив пілотний проект доступного модульного житла під назвою RE: Ukraine. Цей проєкт передбачає активне використання

екологічних матеріалів і відрізняється тим, що житло буде двоповерховим, що є досить рідкісним для модульного будівництва.

Вони акцентували увагу на забезпеченні зручностей для людей, можливості полегшення їхньої соціалізації та зменшення стресу у складних умовах. Навіть при пропозиції створення модульного містечка, його варто врахувати як можливий варіант для розвитку інших типів притулків. Планування кожного приміщення реалізується в межах одного блоку. Проектні одиниці на місцевості розміщуються відповідно до наявного генплану та рельєфу, з урахуванням необхідності у певній кількості блоків одного типу в кожній секції. У модулях передбачено загальні зони для соціалізації, санвузли, повноцінні кухні, пральні та кімнати для догляду за дітьми (рис. 3).

Стилістичне оформлення модулів включає в собі спокійну палітру кольорів, яка поєднується з текстурою дерева, створюючи сприятливу атмосферу для покращення емоційного стану людей. Проект також включає благоустрій, облаштування дитячих майданчиків і пішохідних доріжок між модулями, які виступають додатковими місцями для зустрічей і соціалізації (рис. 4).

«Це моя позиція, моя архітектурна місія — доводити важливість комфорту тимчасового проживання», - зауважує Балбек, висловлюючи свою позицію щодо негативного ставлення до заселення людей у контейнери. Він також наголошує на доцільності спорудження модульних житлових комплексів неподалік від зруйнованих міст, оскільки мешканці бажають бути ближче до своїх колишніх домівок.

Іншим прикладом такого типу є тимчасове житло для переселенців у місті Дніпро на вулиці Каруни 1, що розміщено у занедбаній будівлі інституту геологорозвідки. Наразі там проживає приблизно 300 осіб. Будівля була зведена у середині 1920-х років. У рамках проекту передбачається

реконструкція та будівництво нових квартир, а також комплексне оздоровлення прилеглих територій. Це покращить житлові умови і надасть можливість отримати роботу мешканцям у сферах обслуговування. Автори проекту вивчили попередні зміни в будівлі, проаналізували її конструкцію та запропонували різні варіанти перепланування (рис. 5) [27].

У житлових приміщеннях передбачено базові умови для всіх мешканців, включаючи окремі кімнати для осіб з обмеженими можливостями та місця для зберігання крісел-колясок. Проект наразі не включає деталей стилістики інтер'єру. Оскільки важливо якнайшвидше забезпечити комфортні умови для проживання, ймовірно, особливий акцент на дизайні меблів не буде реалізований (рис. 6) [27].

Архітектурне бюро Sulyk Architects презентувало концепцію житла на час переселення для ВПО, які втратили свої будинки через воєнні події, пов'язані з військовою агресією Росії проти України. Основна мета проекту - забезпечити проживання спочатку сім'ям з дітьми. На ділянці розміщено два будинки, які віддзеркалені та об'єднані спільним простором двору (рис. 7). Це житло розташоване поряд з оновленою лісопарковою зоною. Проект відрізняється від стандартних контейнерних споруд, пропонуючи інтеграцію тимчасового житла у міську архітектуру [27].

Крім того, будинки можуть бути придатні для інших функцій у майбутньому. Кожна з будівель має однакоvu структуру, складаючись з окремих модулів, що об'єднані в одну двоповерхову конструкцію. У кожному з будинків загалом є 13 кімнат для проживання, блоки санвузлів та душових, а також об'єднаний простір кухні-їдальні та кімнати для відпочинку. Зовні вони оформлені світло-сірими хвилястими металевими панелями, в той час як дерев'яні елементи створюють атмосферу затишку та приватності всередині будівлі. Конструкція цих споруд ґрунтується на дерев'яних та металевих каркасах з утепленням, що забезпечує їм довговічність до 50 років експлуатації.

Важливо відзначити вдале застосування природного освітлення разом з природними текстурами, що позитивно впливає на емоційний стан мешканців, стабілізуючи його. Дизайн інтер'єру, подібно до попередніх проектів, нагадує хостел. Планування спрямоване на забезпечення базового комфорту для мешканців та відповідає принципам інклюзивності (рис. 8).

У місті Хуст, був відкритий новий соціальний комплекс "Хуст Хостел", за ініціативи Євгена Лавренюка та Ігоря Фарберова з метою надання житла переселенцям, які були вимушені залишити свої домівки. Група "Перемеблі" приєдналася до цього проекту, прибувши до Хуста за десять днів до відкриття комплексу. Вони організували майстерню в приміщенні будівлі та зайнялися меблюванням. Команда ефективно використовувала доступні матеріали, вдаючись до готових виробів, які не потребували додаткової обробки. Першим проектом, над яким вони працювали, був універсальний дерев'яний стелаж, який міг бути перетворений на різні види меблів залежно від потреб (рис. 9) [38].

Творче об'єднання KYB Architects [36] презентувало своє вражаюче концептуальне видіння. У кожному модульному будинку вони планують розташувати всі необхідні зручності: від санвузлів і душових до зон для відпочинку та інших. Команда KYB Architects вважає, що після того, як модульні будинки втратять актуальність, ці споруди можна буде легко перетворити в офісні або креативні приміщення. Хоча проєкт дуже оптимістичний, існують певні сумніви, чи буде знайдено фінансування для реалізації цієї ідеї у такому привабливому вигляді (рис. 10).

Цікавим варіантом тимчасового проживання є проєкт під назвою "Паляниця Дім". Його концепція передбачає створення екологічних сферичних осель, розташованих на мальовничих ділянках, переважно на західній Україні. Це має сприяти швидшій реабілітації людей, постраждалих від війни, та в теорії уникнути необхідності подальшого демонтажу таких споруд (рис. 11).

1.4. Об'ємно-просторове вирішення та тимчасового житла

Організація простору в тимчасових притулках для переселенців відіграє важливу роль у забезпеченні зручності та безпеки для людей, які зазнали важких обставин у житті. Основні принципи створення цього простору полягають у максимальній функціональності та оптимальному використанні місця. Притулки мають бути комфортними та безпечними для проживання, враховуючи особливості ситуації переселенців, такі як відсутність власного житла, нестабільність щодо майбутнього та можливість постійного пересування.

Під час створення притулків для біженців, дизайнери та архітектори повинні уважно розглядати потреби людей у просторі для проживання, відпочинку та праці. Наприклад, важливо розробляти плани притулків, які забезпечують використання простору максимально ефективно, задовольняючи потреби біженців. Житлові умови мають бути практичними та розташованими у зручних місцях з необхідною інфраструктурою. Наприклад, вони можуть бути обладнані кухнею, спільним простором, туалетами та душовими [14].

У тимчасовому притулку передбачено загальну зону, спрямовану на задоволення потреб всіх мешканців. Ця область включає організаційний центр, медичний пункт, що має необхідне обладнання та медикаменти для надання невідкладної допомоги мешканцям, якщо це буде потрібно. Тут також знаходяться дитячі ігрові кімнати та зони для дистанційного навчання і роботи. Окрім цього, притулок повинен мати окреме приміщення для відпочинку та усамітнення, що важливо для покращення емоційного стану біженців.

У зоні для господарських потреб, яка зазвичай розташовується поруч із евакуаційним виходом, слід розмістити спільні приміщення, які забезпечать

різноманітні побутові потреби мешканців, такі як місця для прання та сушіння білизни, а також зберігання дитячих візків. Також у цій області можна організувати приміщення для догляду за домашніми тваринами, включаючи спеціальні місця для миття собак після прогулянок. Загальна площа загальних і господарських приміщень на одну особу повинна відповідати державним нормам для гуртожитків (відповідно до ДБН В.2.2-15) і складати не менше 3,0 м².

У житловій зоні розміщені приміщення для проживання, включаючи житлові кімнати, кухні, санвузли та спільні вітальні. Для розселення переселенців створюються житлові одиниці, які можуть вміщувати від 6 до 10 осіб, відповідно до вимог, встановлених для гуртожитків у чинних державних нормах (ДБН В.2.2-15).

Окрім житлових приміщень, кожна з цих одиниць має мати санітарно-гігієнічні приміщення, загальні зони для відпочинку та спілкування, а також зони для приготування та прийому їжі, оснащені холодильниками та місцями для зберігання продуктів харчування.

Також слід враховувати при плануванні закладу, що приміщення для проживання, адміністрування та службові приміщення, де робочий режим постійний, потребують доступу до природного освітлення [9].

Окрім основних принципів організації тимчасового житла, під час аналізу було виявлено принципи формування цього простору, враховуючи різноманітні концепції інтер'єрів [26]:

- адаптивність та гнучкість;
- поліфункціональність;
- інтегративність;
- мобільність;
- універсальність, раціоналізм;
- компактність.

Наразі необхідно застосовувати принцип адаптивності та гнучкості для створення тимчасових житлових приміщень. Ця властивість середовища полягає в зміні параметрів у відповідності до потреб людей під впливом реальних умов життя. Трансформація тимчасового житла є результатом інноваційних дизайнерських концепцій. Основні чинники, що впливають на адаптивність: умови (зміна кількості осіб у приміщенні), процеси (зміна функцій приміщень) та потреби користувачів (гнучкість середовища під їхні потреби). Цей принцип формує простори з вільним плануванням та здатність до зміни залежно від типу тимчасового житла, що стає надзвичайно актуальним через функціональну насиченість сучасних житлових приміщень [32].

Принцип поліфункціональності використовується для створення штучних середовищ життєдіяльності, де увага спрямована на взаємодію численних процесів та функцій. Цей принцип еволюціонував разом із зміною суспільства, що визначало різноманітні форми та функції житла протягом історичних епох.

Ця концепція використовується для організації житлових просторів тимчасового перебування, які мають бути зоновані: житлові, допоміжні, загальні приміщення, окремі приміщення для денної активності та нічного відпочинку. Ці зони мають бути автономними, але водночас логічно пов'язаними (наприклад, кухня поруч із загальною кімнатою, санвузли біля загальних зон). Комфорт забезпечується структурованим плануванням, наприклад, розміщенням кухні біля входу, а спальні - в середині будівлі. Також враховуються кліматичні умови, типологія тимчасового житла та потреби різних категорій мешканців [20].

Принцип інтегративності, що означає взаємодію та об'єднання елементів у єдине ціле, представляє собою процес утворення взаємозв'язків. Він викликаний використанням сучасних технологій і глобалізацією, що пов'язані з універсальністю у всесвітній економіці та соціокультурному

розвитку. У дизайні тимчасового житла необхідно використовувати сучасні стилі та технологічний прогрес. Однак принцип інтегративності повинен ґрунтуватися на стратегії сталого розвитку, а також володіти такими якостями як стійкість, багатофункціональність, адаптивність та унікальність [21].

Принцип мобільності застосовується для тих, хто має потребу в дислокації та здатний до адаптації. Цей принцип використовується у вигляді кемпінгу, капсульних споруд, а також житла для біженців, що передбачає створення збірних, модульних, трансформованих та "мобільних інтер'єрів", які можуть легко пристосовуватися до нових умов. Системи мобільного інтер'єру включають непересувні та пересувні компоненти, збірно-розбірні елементи, модульні та трансформовані деталі. Для створення комплексного комфорту важливі такі аспекти, як вмісткість, рівень зручності, хороша технічна оснащеність, екологічність матеріалів та автономність кімнат.

Для створення комфортного та безпечного середовища використовують універсальність в дизайні, у якій основними аспектами є:

- рівноправне використання. Наприклад, проектуються широкі дверні отвори та коридори, щоб забезпечити мобільність усім користувачам та покращити циркуляцію повітря. Проектують безпечні евакуаційні виходи та використовують художні засоби, такі як картини, кольори та фотографії для підвищення психологічного комфорту людей. Особлива увага приділяється створенню зон для дитячих розваг, використовуючи покриття підлоги, яке легко мити та неслизьке.
- гнучкість у використанні (урахування різних потреб та можливостей мешканців, включаючи різні стилі використання для лівші та правші, здатність адаптуватись до різних темпів користувачів). Наприклад, використання меблів-трансформерів:
- інтуїтивне та просте використання (швидке та зручне орієнтування без допомоги, простий перехід між різними секціями; використання

орієнтирів, таких як кольорові стрілки або розмежування, щоб швидко знаходити потрібні приміщення).

Також важливим фактором у об'ємно-просторовому вирішенні тимчасового прихистку для біженців є організація та влаштування обладнання, що спрямована на забезпечення безпеки, комфорту та гігієни перебуваючих в ньому людей. Головні аспекти, що враховуються в ергономічних стандартах та вимогах до обладнання, включають:

1. Визначення розміру приміщень для проживання. Згідно зі стандартами, є мінімальна площа на кожну особу. Рекомендовано не більше трьох осіб у кімнаті площею 8-10 м² на кожну з них. Однак ці цифри залежать від типу тимчасового житла і можуть варіюватися від 3-4 м² на особу для спільних приміщень, до 12-15 м² на особу для окремих приміщень.
2. Для тимчасового проживання біженців важливо мати необхідні меблі, такі як столи, стільці, шафи для зберігання одягу та особистих речей, а також тумбочки або комоди. Краще використовувати універсальні меблі, які б підходили для всіх, незалежно від їхніх фізичних можливостей.
3. Кухонне приміщення має бути оснащене необхідними пристроями, такими як плити, холодильники, мийки та устаткування для приготування їжі. Важливо забезпечити достатній простір для зберігання продуктів та посуду, а також столи та стільці для прийому їжі. При виборі меблів слід враховувати можливість їх зручного використання для людей з різними фізичними можливостями. Наприклад, існують моделі кухонь, спеціально призначені для використання особами, які пересуваються на кріслі-візку.
4. Вимоги до санітарних умов включають наявність засобів для особистої гігієни, таких як туалети, душові кабінки або ванни, мийки для рук, а також забезпечення необхідної кількості гарячої та холодної води. Також слід планувати щонайменше одну спеціально обладнану кабінку

на блок, що враховуватиме потреби всіх користувачів. У проживаючих можуть бути сім'ї з маленькими дітьми, тому окремі зони, такі як пеленальні столики, сприятимуть більш комфортному проживанню людей [2].

5. Аспектом, що має значення у вимогах ергономіки, є належне освітлення та вентиляція житлових приміщень, що включає наявність достатньої кількості вікон або інших джерел природного та штучного освітлення.
6. Приміщення мають відповідати стандартам безпеки, зокрема, мати необхідні пожежні заходи, системи протипожежного захисту, рятувальні виходи та організовані шляхи для евакуації. У ситуаціях воєнного конфлікту, також потрібно мати можливість укриття [8].

Рекомендується використовувати двостулкові двері з різною шириною стулок, одна з яких має просвіт завширшки 0,9 метра. Важливо забезпечити легке відчинення обох стулок. Додатково до дверей потрібно встановити захисну пластину знизу, а також позначення відповідно до чинних нормів, ручка повинна бути важільного типу.

Також необхідно забезпечити доступність та оснащення приміщень. Наприклад, стійка реєстрації повинна мати комфортну висоту, щоб бути зручною для людей, що стоять, а також для тих, хто користується кріслом колісним, не вище 0,8 м [12].

Ширина проходу в одній стулці двостулкових дверей або у внутрішніх дверях нових об'єктів повинна складати не менше 0,9 метра. У кімнатах для осіб, які використовують крісло колісне, двері повинні мати ширину не менше 0,8 метра.

Мінімальний комплект меблів для спалень має включати ліжка, зокрема двоярусні, шафу, площа якої складає не менше 0,6 м² на кожного мешканця, письмовий стіл та стільці для роботи або навчання. Розміщувати спальні місця необхідно із формуванням мінімальної відстані між ними: 1 м,

якщо відстань між спальним місцем і зовнішньою стіною – 0,8 м. Всі кімнати повинні мати достатню кількість розеток біля ліжка. Також доцільно облаштувати ширми в кімнатах для приватності. Щодо вікон, рекомендується встановлювати пристрої проти сонця.

Розташування меблів у всіх кімнатах повинно забезпечувати проїзд (шириною не менше 0,9 метра), достатній простір для маневрування крісла колісного (з діаметром кола не менше 1,5 метра), місце для зберігання крісла колісного поруч із ліжком (1,2 × 0,9 метра), а також, якщо можливо, додаткове місце для зберігання ще одного крісла колісного, що використовується на вулиці для прогулянок або для дитячого візка.

У блоках санвузлів слід забезпечити щонайменше одне приміщення, яке відповідає стандартам інклюзивності та має розміри не менше 1,65 на 1,8 метра.

Проектування місць тимчасового перебування передбачає:

- 1 душову на кожних 50 осіб;
- 1 умивальник на 5-7 осіб;
- забезпечення 20 літрів питної води на добу на кожну людину;
- 50 літрів води на людину на добу для санітарно-гігієнічних потреб.

Врахування цих ергономічних норм та вимог до обладнання сприяє створенню комфортних, безпечних та гігієнічних умов для проживання біженців у тимчасових житлових приміщеннях. Це також сприяє збалансуванню їх емоційного стану та надає відчуття безпеки й стабільності [10].

1.5. Художньо-декоративні засоби, їх види та застосування

Художньо-декоративні засоби - це різноманітні елементи та аспекти, які використовуються для створення естетично привабливого та функціонального інтер'єру. Ці засоби включають у себе різні елементи, такі як колір, текстури, форми, світло, декоративні предмети та матеріали.

Вони використовуються для створення приємного для очей, естетично гармонійного середовища, а також можуть впливати на психологічний стан та настрої людини, яка перебуває у такому просторі. Кожен засіб має свої особливості та вплив на загальний вигляд та функціональність інтер'єру.

Розглянемо детальніше основні компоненти художньо-декоративних засобів.

1. Кольори

Кольорова палітра визначає емоційний стан та загальний характер приміщення. Вибір кольорів може створювати відчуття простору, тепла, холоду, а також впливати на психологічний стан людини. Наприклад, теплі та яскраві кольори (червоний, жовтий, помаранчевий) можуть збільшувати енергію, тоді як холодні (синій, зелений) - сприяти спокою та релаксації.

2. Текстури

Різнманіття текстур у дизайні відображається у виборі матеріалів та їхньому візуальному та тактильному вигляді. Використання текстур може створювати відчуття різноманітності та динаміки в інтер'єрі. Наприклад, використання м'яких тканин у поєднанні з грубими поверхнями може створювати цікаві контрасти та відчуття затишку.

3. Форма та пропорція

Форма меблів, архітектурних деталей та акцентних елементів впливає на загальний стиль приміщення. Правильно підібрані форми можуть створювати сприятливі умови для різних діяльностей, підкреслювати індивідуальність простору та викликати емоційний відгук.

4. Світло та освітлення

Освітлення грає ключову роль у створенні настрою та акцентів у приміщенні. Воно використовується для підсвічування основних зон, створення ефекту розширення простору або, навпаки, затемнення та виділення окремих ділянок, та також для зміни колірної гами.

5. Декоративні елементи

Різноманітні декоративні предмети, такі як картина, килими, вази, статуетки, рослини, а також архітектурні деталі, стінні панелі та інше, додають індивідуальний характер приміщенню та підкреслюють його загальний стиль.

6. Матеріали

Вибір матеріалів впливає на загальний характер інтер'єру. Вони можуть бути природними або штучними, м'якими або твердими, яскравими або приглушеними, що визначає естетичний вигляд приміщення та його функціональність.

Отже, використання художньо-декоративних засобів дозволяє створити гармонійне, зручне та естетично привабливе житло чи робоче приміщення, де функціональність і естетика доповнюють один одного, створюючи комфортне та приємне середовище для перебування.

1.6. Принципи застосування художньо-декоративних засобів у тимчасовому житлі

Принципи, що впливають з художньо-декоративних засобів, у формотворенні тимчасового житла для біженців мають на меті не лише створення естетично привабливого середовища, а й забезпечення функціональності та психологічного комфорту переселенців. Оскільки тимчасове житло виникає внаслідок кризових ситуацій та потребує швидкої

реалізації, використання художньо-декоративних засобів у цьому контексті передбачає специфічні підходи та адаптацію елементів дизайну.

Перший принцип ґрунтується на простоті та функціональності. Враховуючи обмежений термін експлуатації тимчасового житла для біженців, важливо створити просте та функціональне житло, яке відповідає основним потребам та забезпечує комфортне перебування, використовуючи для цього меблі, які можуть трансформуватися чи мати кілька функцій (ліжка-дивани, розкладні столи), дозволяють оптимізувати обмежений простір.

Другий принцип базується на ефективному освітленні та максимізації природного світла для створення привітної та здорової атмосфери.

Третій принцип включає в себе використання нейтральних та природних кольорів, що можуть сприяти психологічному комфорту та відчуттю спокою серед переселенців. Відтак, відбір кольорової палітри здійснюється з урахуванням психологічних аспектів сприйняття.

Четвертий принцип ґрунтується на інтеграції елементів, які стимулюють сприйняття та відчуття природи, таких як природні матеріали або натуральне освітлення, враховує важливість створення зв'язку з навколишнім середовищем та може сприяти психологічній адаптації переселенців.

Крім того, використання декоративних елементів (текстиль, малюнки на стінах, рослини та інше), що створюватимуть додатковий затишок та комфорт.

Застосування вищезгаданих принципів у дизайні тимчасового житла спрямоване на створення зручного та функціонального простору, який відповідає потребам користувачів та сприяє їхньому комфорту та затишку для мешканців.

1.7. Роль колористики як базового принципу художньо-декоративних засобів у дизайні тимчасового житла

Колір, як ключовий аспект художньо-декоративних засобів, відіграє значну роль у створенні естетичного та функціонального інтер'єру тимчасового житла. Його вибір та поєднання мають великий вплив на сприйняття та емоційний стан осіб, які перебувають у цьому просторі.

При виборі кольорової палітри врахування усіх факторів може бути викликом, але деякі ключові аспекти можуть сприяти визначенню основних вимог кольорового рішення тимчасового житла.

1. Кольорова палітра для інтер'єрів здійснюється з метою створення відчуття простору та відкритості.

2. Кольори використовуються як засіб для забезпечення гармонії в цілому просторі, одночасно розділяючи його на окремі функціональні зони та приміщення за допомогою різноманітних кольорових рішень.

3. Згідно з концепцією архітектурного дизайну, кольори використовуються для виділення певних елементів та зниження акценту інших, візуально надаючи легкість або, навпаки, привертаючи увагу до певних частин приміщення. Кольори також використовуються для коригування пропорцій окремих деталей чи всього простору.

Вибір кольорової палітри для інтер'єру здійснюється, враховуючи санітарні та гігієнічні стандарти. Приміщення, оформлені світлими відтінками, мають перевагу з точки зору збереження чистоти, тоді як меблі з темними горизонтальними поверхнями полегшують виявлення пилу. Щодо оббивки меблів та декоративних тканин, бажано уникнути сірих і бурих відтінків, що можуть надавати враження старіння.

При оформленні кольорової палітри інтер'єрів тимчасового житла, для кожного приміщення обирається конкретний спектр кольорів з урахуванням його психологічного впливу на людину:

1. Особливу важливість у формуванні просторової композиції інтер'єру відіграє ефект виділення та відсторонення кольорів. Це явище залежить від тону кольору: теплі відтінки, зокрема червоний, акцентуються та виносяться на передній план, тоді як холодні відтінки, наприклад, синій, віддаляються на задній план. Використання цього ефекту стає корисним для оптичного змінення пропорцій та розмірів приміщення.

2. Об'єднуючі та розділяючі властивості кольорів виявляються, наприклад, у ситуації, коли фонові стіна, де розміщені меблі, а також дзеркало чи світильник, оформлена насиченим жовтим кольором. Тобто стіна стає центром композиції, що сприяє візуальному злиттю всіх предметів, створюючи більш лаконічний та збалансований інтер'єр.

Навпаки, коли об'єкти мають різні кольори, виникає враження їхнього відокремлення, особливо, якщо кольори дуже контрастні. Колірні відтінки, які відрізняються за тоном і яскравістю, можуть створювати менше враження розділеності. Ця властивість кольору може бути корисною, наприклад, у випадку фарбування довгих коридорів. Різні ділянки коридору, оформлені у відмінні кольори, візуально скорочують його протяжність.

З іншого ракурсу, коли об'єкти мають різні кольори, може виникнути враження їхнього розмежування, особливо у випадку значних відмінностей у яскравості. Кольори, які вирізняються лише за тоном та насиченістю, можуть створювати менше враження розділення. Ця властивість кольору стає корисною, наприклад, при фарбуванні довгих коридорів. Окремі ділянки коридору, оформлені в різні кольори, візуально скорочують його протяжність.

3. Сприйняття кольору складових елементів інтер'єру визначається контрастом їх яскравості в порівнянні з фоном. Якщо яскравість предмета менша за яскравість фону, колір самого елемента може виглядати приглушеним та менше помітним. Під час оформлення стін і підлоги, а також під час вибору кольору декоративних деталей важливо враховувати ці особливості. Декоративні елементи повинні бути більш насиченими, ніж фонові поверхні, для того щоб виділятися на загальному фоні та прикрашати загальний інтер'єр.

4. У відчутті інтер'єру важливе розташування кольорових акцентів з урахуванням їхньої "тяжкості" та "легкості". Психологи підтвердили, що сприйняття "ваги" кольору в значній мірі залежить від яскравості світла: темні кольори вважаються "важчими". Це правило поширюється на всі кольори, будь то ахроматичні, хроматичні або різні тони одного кольору.

5. При оформленні інтер'єру кольори можуть впливати на сприйняття розмірів об'єкта чи приміщення. Цим можна скористатися для візуального коригування пропорцій приміщення та меблів. Наприклад, фарбування коридорів вертикальними або горизонтальними смугами різних кольорів може оптично зменшити його довжину та збільшити ширину. Але варто пам'ятати, що неправильне застосування фарб може викликати неприємне відчуття, наприклад, якщо стіни і підлога поділяються на кольорові смуги, це може підкреслити відчуття довгого коридору. Застосовуючи горизонтальні чи вертикальні поділи кольорами, можна створити враження зміни висоти приміщення.

Важливо усвідомлювати, що сприйняття "ваги" кольору може змінюватися в залежності від фактури матеріалу. Наприклад, колір грубої фактури зазвичай сприймається як "важчий" порівняно з коліром гладкої поверхні.

Загальне враження від інтер'єру формується не лише окремими кольорами, але й їх поєднанням. Різні комбінації кольорів можуть впливати на сприйняття по-різному: деякі створюють відчуття легкості і приємності, тоді як інші можуть викликати відчуття напруженості та важкості [15].

Також різні кольори спричиняють особливі емоції та настрої у людини. Часто це пов'язано з особистими вподобаннями або культурними особливостями, і викликає різні реакції. Наприклад, конкретний колір може створити особливий психологічний мікроклімат та впливати на поведінку людини. Тому правильний вибір кольорових рішень у внутрішньому оформленні може сприяти зниженню стресу та стабілізації емоційного стану, тоді як неправильно підібрані кольори можуть викликати агресивні реакції та роздратування [22].

Розглянуто деякі кольори та їх вплив на сприйняття людиною, що використовуються при проектуванні внутрішнього оздоблення.

Наприклад, жовтий колір асоціюється з енергією та радістю, але водночас з обережністю, як у випадку рятувальних жилетів чи попереджувальних знаків. Червоний, натомість, асоціюється із небезпекою, а також виражає любов та пристрасть, символізує силу, владу та впевненість. Синій колір відображає надійність і спокій.

Червоний колір часто використовують в інтер'єрі, оскільки він ефективно визначає пріоритети та підкреслює важливі елементи у приміщенні. Дизайнери по всьому світу цінують його практичність. Цей колір найбільше підходить яскравим людям з лідерськими якостями, енергією та активністю. Однак варто бути обережним з його використанням у великих кількостях, оскільки для осіб з нестійкою психікою він може мати негативний вплив.

Жовтий колір у дизайні інтер'єру вносить позитивну енергію та бадьорість, що не дивно, адже він асоціюється з сонцем. Жовтий також може

стимулювати творчий процес, ідеально підходить для робочих приміщень творчих людей. За словами психологів, цей яскравий відтінок викликає оптимізм та може бути корисним для подолання депресії. За професійною думкою, жовтий колір чудово підходить для оформлення стін та виділення акцентів через меблі або декор.

Останнім часом зелений колір набирає популярності у дизайні офісних приміщень. Сьогодні часто говорять, що цей колір, хоча й вважається одним із найбільш спірних для інтер'єру, здатен спокійно впливати на одних, а у інших викликає дратівливість. Хоча подібні думки часто асоціюють з більшістю кольорів, зелений викликає подібні реакції частіше за інші.

Синій колір та його широка палітра відтінків вважаються одними з найбільш популярних у декоруванні приміщень, як громадських, так і приватних. Він має різноманітні теплі й холодні відтінки, що знаходять своїх шанувальників серед багатьох. Але навіть з усією його популярністю, не кожен дизайнер ризикує використовувати синій в оформленні інтер'єру, оскільки він може бути досить відвертою загрозою для емоційного стану людей з меланхолійною натурою.

Чорний колір у дизайні інтер'єру зазвичай викликає різні спостереження та стереотипи, зокрема щодо його здатності візуально зменшувати простір, поглинати природне світло, і взагалі не може використовуватись як основний колір. Це має певне обґрунтування, оскільки надмірне використання чорного справді може створювати відчуття пригніченості, адже у багатьох людей чорний асоціюється із жалобою. Однак з правильним підходом в дизайні чорний колір може стати базовим та лаконічним елементом, відкриваючи в руках професіонала елегантність і вишуканість.

Білий колір відомий своєю абсолютною чистотою та є універсальним вибором для оформлення будь-якого приміщення. У невеликих просторах він

додає відчуття свіжості та простору, тоді як у великих приміщеннях створює враження розширення та візуальної легкості. Застосування білого кольору на стелях може зробити їх вищими, особливо це часто використовується в проектуванні помешкань з невисокими стелями.

Існує велика кількість кольорів та їх поєднань, і кожен з них потребує уважного розгляду та відповідного використання в дизайні інтер'єру. Кольори слід розглядати як ключовий елемент. Після визначення основних концепцій і складання ескізів дизайну можна відважно експериментувати з різноманітністю колірних палітр. Розуміння кольору має велике значення для будь-якого дизайнера у будь-якій сфері.

1.8. Дослідження особливостей орнаментів вишивок України та їх використання у декорі

Орнаменти вишивок, що відображають різні регіони України, мають значущий потенціал у формуванні декору тимчасового житла для біженців.

Ці орнаменти є важливим елементом не лише з естетичної точки зору, але й відіграють важливу роль у збереженні культурної спадщини, створенні емоційного комфорту та підтримці ідентичності переселенців у новому житловому середовищі.

Культурна значимість: використання орнаментів вишивок різних регіонів України в оформленні декору тимчасового житла створює зв'язок з українською культурою та традиціями. Це дозволяє біженцям зберігати свою культурну ідентичність та сприяє відчуттю зв'язку з батьківщиною.

Психологічний комфорт: елементи орнаментів вишивок створюють затишок і відчуття дому в нових житлових умовах. Це може сприяти психологічному розслабленню та адаптації до нового оточення.

Збереження культурної спадщини: використання орнаментів вишивок у дизайні тимчасового житла є важливим кроком у збереженні та популяризації української культури. Це дає можливість підтримувати та просувати традиції та ремесло українських майстрів в контексті сучасного життя.

Досліджено та виявлено особливості та унікальність вишивок різних регіонів України.

Українська вишиванка віддавна використовувалася не лише як прикраса, а й як оберіг. Вона також слугувала своєрідним документом, що вказував на регіон походження власника. Наші предки вірили, що вишита сорочка захищає людину від негативних думок та заздрісних поглядів недобрих людей.

Існує безліч різновидів орнаментів, які формувалися впродовж століть на території України. Різноманіття української вишивки вражає. Мабуть, не існує жодної країни, що мала б таке велике культурне надбання вишитого одягу.

Вінницька область. Вишиванки були насичені багатим спектром кольорів. У візерунках кожної сорочки було видно домінуючий колір. Тут вправно поєднували практично всі техніки та стилі відображення елементів: низь, хрестик, розпис, настилання, вирізування, а також різноманітні види мережок. Контурні шви обрамляли та сполучали окремі орнаменти на сорочці.

Волинська область. Особливістю для даного регіону є ритмічне повторення геометричних фігур, таких як зірки, ромби, ламані лінії, Дрібні деталі, що вписувались один в одного, сплітались та утворювали гармонійний візерунок. Червоний колір переважав серед інших кольорів, також використовувались синій та чорний.

Дніпропетровська область. У минулому на Дніпропетровщині популярними техніками вишивки були низь та ажурні мережки. Вишивки хрестиком часто мали геометричні та рослинні мотиви, які набували геометричного характеру. Манжети рукавів та виріз горловини прикрашалися кольоровими нитками і чорним плисом. У чоловічих вишитих сорочках переважали червоні та чорні візерунки.

Донецька область. Тут віддавали перевагу поєднанню червоно-чорних візерунків на світлому, частіше білому, тлі. Вишивали візерунки мережками та вирізуванням. У випадку рослинних мотивів часто зустрічалися барвисті квіти, цілі букети та зображення дерев. Також зображували птахів. Наприклад, на весільних рушниках птахи сприймалися як символ чарівності та казковості. На Донеччині використовували різні техніки вишивки, за винятком, можливо, лише яворівок та низинок. Колірні палітри ниток, які використовували для жіночих та чоловічих сорочок, традиційно включали червоний, чорний і білий. Рукави прикрашали частіше, рідше - коміри та нижні краї.

Житомирська область. Найбільш часто використовувані техніки тут - занизування та дрібний хрестик. Щодо кольорів, основним було поєднання синього із червоним та чорним. Серед геометричних фігур: хрести, ромби, круги, зигзаги та особливо розетки. Ці символічні фігури несли глибоке значення, а сорочка, що прикрашена ними, мала захищати господаря від негативу. Також дуже популярними в Житомирському регіоні були орнаменти з квітково-рослинними мотивами: найстаровинніші - барвінок і берізка, після них йшли хміль, виноград, ружки, яблуньки, листочки, які часто зустрічалися не лише на вишивці, а й на інших предметах народного мистецтва, наприклад, на писанках.

Закарпатська область. Вишивка Закарпаття відрізняється яскравими кольорами та густим насиченим малюнком, використанням понад десятка відтінків барв. Кожне село мало свою улюблену колірну палітру, від чорно-

фіолетових та вишневих до зелено-голубих відтінків. Коли червоний поєднувався з чорним, один із кольорів завжди був домінуючим. Найпопулярніші техніки включали низинку, кучерявий стіб, пряму та косу гладь. Основною геометричною фігурою був ромб, який прикрашали іншими додатковими елементами, такими як кривульки або зигзаги. Початкова вишивка на Закарпатті використовувала геометричні форми, але вже у ХХ столітті вона розширилась рослинними мотивами.

Запорізька область. Відома по всій Україні чоловіча чумацька сорочка відзначалася широкими рукавами, на яких вишивався лише комір. Цікаво, що такий рукав слугував певним сигнальним знаком для навігації під час переправи через дніпровські пороги. Чумацькі сорочки завжди були добірно вишиті: комір зазвичай декорували лиштвою, пазуху - вирізуванням, а рукава мали вирізування з лиштвою. Використовували основні геометричні фігури та їх комбінації: кола (символ сонця), в середині яких були розміщені розетки, що склалися з ромбів, вони могли бути окремою фігурою або розділятися, іноді з крапками в центрі.

Івано-Франківська область. Вишивки Івано-Франківщини мають чіткі геометричні малюнки, які часто об'єднуються в одну широку лінію, створюючи динамічний візерунок. Тут використовуються давні техніки "колення" і "кручення", що є вельми складними. В Івано-Франківській області завжди розкішно прикрашали рукави. Одна сорочка може поєднувати безліч технік вишивки: від "білого по білому" до різноманітних "писаних" - цілковито вишитих елементів.

Київська область. На теренах Київщини поширені вишивки, де геометричні малюнки рослин виконані в білих, коралово-червоних або чорних кольорах. Велику увагу приділяли білому кольору з вставками зеленого та червоного. На вишиванках виділялися стилізовані мотиви грон винограду, хмелю, ромбів і тд. На певний період для вишивки

використовували сині кручені бавовняні нитки "заполоч", але їх згодом замінили на чорні, оскільки сині нитки швидко вигорали.

Кіровоградська область. У давніх вишивках зберігаються образи ранніх землеробів, включаючи образ Великої богині, яку шанували трипільці. Цей образ зображувався у вигляді пташки та світового дерева. Пізніше стали популярними барвисті рослинно-геометричні орнаментальні мотиви з вазонами, квітами, листям, бутонами.

Луганська область. Луганські вишивки відрізняються багатобарвними візерунками, які виконані хрестиком грубою ниткою, що створює відчуття виразності та рельєфності. Характерною особливістю є комбінування різних типів ниток, що також приємно підсилює вишуканість малюнка.

Львівська область. Львівська вишивка має особливість у створенні білого простору між елементами, що додає сорочці легкості та вигляду прозорості. Виконані переважно хрестиком та стебнівкою, схоже на мереживо. Маленькі чорні квіточки, поєднані з червоним, жовтим, зеленим та синім, нагадують дрібну павутинку. У районі Яворова була своя особлива техніка: дрібні елементи склалися з окремих фігурок - сосонок, клинців, кривульок - вишитих різнокольоровими нитками: блакитними, синіми, зеленими.

Миколаївська область. Притаманні дуже стилізовані рослинні елементи: сосни, листя дубу, шишки хмелю, різні види квітів та квітучі гілки. Лінія, яка часто використовувалась як межа у вишивці, стала символом землі та межею між добром і злом. Зооморфні мотиви також були дуже популярними.

Одеська область. Традиційні сорочки з пухликами виготовляли з білої бавовняної тканини. Пухлик, що збирався на рукаві трохи нижче плеча, створював пишність і об'єм у цій частині одягу. Нижній частині рукавів надавали геометрично-рослинний візерунок хрестиком. Основними

кольорами переважно були червоний, чорний, синій та жовтий. Краї рукавів завершувалися вузькою смужкою.

Полтавська область. Полтавська вишивка відзначається ніжною палітрою, вона використовує пастельні відтінки. Часто це вишивка у відтінках білого кольору, у формі геометричних візерунків (які в народі асоціюються з морозними орнаментами), а також їх поєднання з рослинними мотивами. Для підсилення ефекту використовувалися нитки попелястого кольору.

Рівненська область. У вишивці переважали прості геометричні візерунки червоного кольору, іноді з включенням синього. Червоні нитки використовувалися для вишивки на біло-сірих тканинах лляного полотна. Вишивка цього регіону характеризується простотою й чіткістю композиції. Найпоширенішим став найстаріший монохромний (однокольоровий) геометричний орнамент.

Сумська область. Сорочки-вишиванки з Сумщини в основному наслідували полтавський стиль. Вони відрізнялися використанням білих ниток для вишивки гладдю, вирізування, набирання, а також застосуванням різних видів мережок. Тут також були поширені багатобарвні малюнки. Це вишивання включало ніжні візерунки, виконані дрібним хрестиком і напівхрестиком, а також відчутні текстурні ефекти за допомогою грубих ниток. Геометричні та рослинно-геометризовані мотиви були популярні для вишивки. У числі зооморфних мотивів найбільш поширеними були зображення птахів, таких як орли, лебеді, качки та голуби.

Тернопільська область. Перевага віддається геометричним малюнкам у вишивці, використовуючи насичені темні кольори. Вишиванки могли включати повністю зашиті рукави з виразним чорним кольором (його пов'язують з трагічними сторінками історії краю). Також мотив калини був поширеним Тернопільщині. Галузки з ягодами часто зображували між двома

пташками. Вишивка характеризується своєю чіткістю, контрастністю та використанням об'ємних елементів.

Харківська область. Сорочки цього регіону прикрашали багатобарвним орнаментом, вишитим густими нитками, що створює відчуття рельєфності. Вишиванки відрізнялися поліхромними візерунками, виконаними напівхрестиком або хрестиком.

Херсонська область. Херсонські вишивки відрізнялися рослинним та квітковим орнаментом. Одним з найпоширеніших символічних візерунків було "Світове дерево", яке відображало прародительку - Матір-Землю. Вишивали також символічні зображення тварин, таких як зозуля, півень, кінь і олень. У старовинних херсонських сорочках часто використовували чорні нитки, а також практикували вишивку білим по білому.

Хмельницька область. На Хмельниччині використовували грубу нитку у техніці хрестика для вишивання сорочок. Основним кольором був чорний, і лише іноді його доповнювали вкрапленнями червоного або вишневого. Орнамент складається з простих прямих, ламаних та зубчастих ліній, утворюючи строго геометричні візерунки.

Черкаська область. Вишивка Черкащини має складний переважно геометричний орнамент. Одна з відмінностей від інших регіонів - горизонтальне розташування узорних ліній на рукавах. Геометричні та рослинні мотиви виконувались червоною ниткою.

Чернівецька область. Найдавніші вишивки, виявлені в цій місцевості, мали виконання одним кольором. Зооморфні образи вишивали білою гладдю або дрібним хрестом. Додавалися різні матеріали такі як срібло, золото, бісер, шовк, вовна, металеві прикраси. Широке поширення мали жовті та світло-зелені відтінки. Також вишивали великі рослинні мотиви, зокрема, букети троянд; іноді можна було побачити зображення птахів.

Чернігівська область. Регіон характеризується білими вишивками, що виконуються геометричним або рослинним орнаментом. Стиль схожий до дрібної бісерної вишивки. Для підсилення виразності вишивки використовували два або більше типів швів, наприклад, прозорі та гладкі. Також дуже популярною була ажурна вишивка.

АР Крим. Важливим у вишивці кримських татар є контрастність. Часто використовується квітчастий орнамент ніжних кольорів. Жіночим знаком є гілка (розвиток, динаміка), чоловічим - родове дерево (стійкість, сила). Є також символ «марам» - дерево життя.

Висновок до I РОЗДІЛУ

Дослідження показало, що існує багато інформативних джерел, які зосереджуються на темі тимчасового житла та його проблемах, проте виявлено, що аспекти формування середовища у тимчасових поселеннях залишаються недостатньо вивченими.

Простежено шлях розвитку тимчасового житла для переселенців у світі, виявлено ключові етапи, що вплинули на особливості таких установ та визначено закономірності у пристосуванні приміщень прихистків до потреб їх мешканців.

Проаналізовано досвід створення тимчасових поселень для переселенців як в Україні, так і за кордоном.

Визначено вимоги державних будівельних норм, які слід враховувати на всіх етапах проектування тимчасового житла для біженців.

Вивчено різноманітні ключові підходи до проектування, які допомагають зрозуміти необхідні взаємозв'язки для створення зручної організації простору та планування інтер'єрів.

Виявлено специфічні особливості, що стосуються розподілу та функціонального планування внутрішнього простору тимчасового житла.

Розглянуто основні норми ергономіки, які забезпечують комфорт проживання та зручність переміщення для мешканців будь-якого віку та з різними потребами.

Виявлено основні принципи художньо-декоративних засобів, їх використання у тимчасовому житлі

Описано проблематику вибору кольорів та композиційних рішень для тимчасового житла, враховано особливості впливу на психологічний стан мешканців.

РОЗДІЛ II. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру тимчасового житла

2.1. Вихідні дані та завдання проектування

Завданням проектування є створення тимчасового житла для біженців.

При розробці були враховані вимоги таких державних стандартів: ДБН В.2.5-28 - 2006 «Державні будівельні норми. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення» [11].

За основу було взято проект «RE:UKRAINE HOUSING» від української студії «balbek bureau» (рис. 12) [34]. Бюро Слави Балбека використовує модуль як основну житлову одиницю (рис. 13). Такі модулі можна масштабувати не тільки на сотні, а й на тисячі мешканців, додаючи житлові квартали без необхідності змінювати центральний вузол. Також є можливість модифікації основних модулів для конкретних функцій та компонування житлових секцій (рис. 14 – рис. 15).

Проектні одиниці на місцевості розміщуються відповідно до наявного генплану та рельєфу, з урахуванням необхідності у певній кількості блоків одного типу в кожній секції (рис. 16) . У модулях передбачено загальні зони для соціалізації, санвузли, повноцінні кухні, пральні та кімнати для догляду за дітьми.

Проект також включає благоустрій, облаштування дитячих майданчиків і пішохідних доріжок між модулями, які виступають додатковими місцями для зустрічей і соціалізації.

Для подальшої роботи обрано житловий блок комунального типу: це прямокутна будівля, що складається з двох поверхів і має загальну площу 1400 м². Цей блок призначений для об'єднання двох функцій: житлової та робочої.

Приміщення для проектування знаходяться на першому поверсі житлового блоку (рис. 17). Було обрано одну з житлових зон, що складається з двох поєднаних між собою основних модулів, та спільну зону, що включає в собі місця для відпочинку, комунікації, роботи та прийому їжі (рис. 18, рис. 19). Висота стін обраних приміщень – 2,8 м. Загальна площа обраного

житлового модуля – 40 м². Площа приміщення для відпочинку та загального користування – 40 м².

2.2. Функціональне зонування приміщення тимчасового комплексу

Функціональний розподіл простору відіграє ключову роль у розробці тимчасового житла, який передбачає чітке визначення окремих зон для виконання конкретних завдань.

Модульне житло є складною структурою, що включає в себе різноманітні приміщення з різними функціональними призначеннями.

Житловий блок комунального типу складається з двох поверхів. У проекті пропонується та розробляється концепція першого поверху, що включає всі необхідні зони, враховуючи як приватні, так і загальні області.

Житловий блок (1-ий поверх) модульного містечка містить такі функціональні зони (рис. 20) :

- вхідна зона;
- транзитна зона;
- житлова зона;
- зона обслуговування;
- технічна зона;
- санітарна зона;
- обідня зона;
- зона приготування їжі;
- комунікаційна зона;
- робоча зона;
- адміністративна зона.

Транзитна зона слугує для зв'язку різних приміщень та спрощення доступу до них. До неї відносяться коридори, холи та сходові клітини.

Житловий сектор розділений на блоки, призначені для проживання від двох до чотирьох осіб. Ці блоки включають в себе окремі спальні.

Комунікаційна зона об'єднує в собі місця для відпочинку та зборів.

У вхідній зоні розташовані індивідуальні шафи під замок для верхнього одягу.

Зона обслуговування виконує функцію пральної.

2.3. Концепція художньо-декоративного оздоблення внутрішнього простору тимчасового житла

Головною метою дизайну є створення багатофункціонального простору для забезпечення комфортного життя мешканців. При розробці концепції велику увагу було приділено психологічним чинникам, що пов'язані зі станом біженців.

Тому зважаючи на це, головною концепцією дизайну внутрішнього простору тимчасового житла для біженців стало створення гармонійного середовища, що поєднує в собі етнічні українські мотиви та світлу нюансну палітру кольорів.

Такий підхід до дизайну інтер'єру дозволить біженцям відчувати не лише комфорт, а й зберігати зв'язок зі своєю культурною спадщиною, викликаючи почуття єдності та створюючи атмосферу "дому", навіть у тимчасовому просторі.

У даному проекті враховано деякі ключові аспекти етнічного дизайну в інтер'єрі, а саме:

- використано автентичні матеріали, що характерні для нашої культури, а саме традиційні тканини, глина, кераміка та дерево;

- меблі, що відображають стиль і функціональність української культури;
- текстильні вироби, що мають традиційні орнаменти та вишивку (наприклад, подушки з вишивкою, килими з орнаментами), та декорування приміщень предметами мистецтва, скульптурою та картинами, що відображають культурні мотиви та теми (рис. 21);
- аутентичні деталі для відтворення атмосфери і відчуття даної культури (розписний український орнамент на стіні) (рис. 22).

Кольорова гама даних проєктованих інтер'єрів не включає в собі такі українські традиційні кольори як: червоний, чорний та синій. Використання таких яскравих та контрастних кольорів у інтер'єрі тимчасового житла для біженців є недоречним. Тому що ці кольори можуть негативно впливати на психологічний стан мешканців, що пережили травмуючі події.

Враховуючи всі фактори, у проєкті використовуються більш нейтральні та спокійні кольори, уникаючи яскравих акцентів, щоб зробити простір більш універсальним щодо вподобань та смаків майбутніх мешканців.

Кольорова гама проєктованих приміщень містить також теплі нюансні кольори, такі як: світло-жовтий, пшеничний, гірчичний та світло-коричневий. Такі кольори створюватимуть атмосферу затишку та спокою.

Оздоблення стін представлено декоративною рельєфною штукатуркою, що асоціюється з хатою-мазанкою, яка протягом віків являлась традиційним українським житлом. Це доповнює основну концепцію проєкту (рис. 23).

2.4. Підбір матеріалів, предметного наповнення та обладнання інтер'єру

Запроєктовано житловий модуль для 3-х осіб, що складається з двох кімнат, та загальне приміщення для відпочинку та комунікації.

Дизайн цих приміщень схожий до еко-дизайну з поєднанням традиційних елементів. Було використано етнічні елементи, тому що традиційні інтер'єри якнайкраще проявляють принципи еко-дизайну та стійкого дизайну, а також використовують оздоблювальні та декоративні натуральні матеріали, що характеризуються більшою ефективністю, екологічністю та економічністю.

Для оздоблення стін житлового модулю та приміщення спільного користування було обрано декоративну рельєфну штукатурку світло-сірого кольору з легким відтінком жовтого. Для влаштування підлоги було використано ламінат з текстурою дерева сірого кольору з вкрапленнями коричневого. Стеля в обох приміщеннях пофарбована у білий колір.

Також для декорування стін було обрано розписний український орнамент світло-жовтого кольору.

За допомогою планувальної композиції було використано функціональні зони житлового модуля, що складається з двох кімнат, розрахований на 3-х осіб. Перша кімната цього модуля поділена на дві зони: приватну та об'єднану вхідну й загальну, що розділені перегородкою-ширмою.

У об'єднаній зоні знаходиться комод для верхнього одягу та взуття усіх мешканців, дзеркало, геометрично-орнаментальної форми столик, спільний обідній стіл з диваном для прийому їжі та комунікації. Для декорування цієї зони використано розписний орнамент та глиняні фігурки (рис. 24).

У приватній зоні розташоване односпальне ліжко, що має декоративні подушки з орнаментами, приліжкову тумбочку, робочий стіл та полиці для декору та особистих речей.

Друга кімната житлового модулю має такі зони: сну, відпочинку та робочу зону. Зона сну представлена двоспальним ліжком, приліжковими тумбочками. Цю зону доповнює затишний в'язаний килим білого кольору.

Зона відпочинку має декоративний столик та в'язані орнаментом м'які пуфи, що додає відчуття домашнього затишку. Робоча зона зі столом та полицями. Також у кімнаті розташована велика шафа. Для декорування цієї кімнати були використані керамічні розписні тарілки та глечики з колоссям пшениці та рослинами (рис. 25).

У приміщенні загального користування є зона відпочинку, зібрань та комунікації, обідня спільна зона та робоча. Зона відпочинку включає в собі великий м'який диван, оббиті флоком кольору теракоти, журнальний столик, полиці з книжками та глиняними фігурками. Доповнює інтер'єр плетений етнічний килим з м'якими кріслами-мішками. Декоративним елементом приміщення є картина з українським мотивом (рис. 26).

Для освітлення двох проєктованих приміщень було застосовано точкові стельові світильники та звисаючі лампи органічної форми в окремих зонах. Лампи задекоровані під глину, що додають автентичності інтер'єру.

Проектовані інтер'єри характеризуються простотою, цілісністю, використанням екологічних природних матеріалів з мінімальною обробкою, застосуванням глини, відсутністю глянцевиx поверхонь. Усе це має здатність створити атмосферу спокою та розслабленості.

Простори приміщень запроектовані за допомогою природних відтінків (умбри, охристих, коричневих), нейтральних сірих, світлих та теплих кольорів.

У приміщеннях присутні елементи колоподібної форми, що являються актуальними.

При підборі меблів для тимчасового житла було враховано усі ергономічні вимоги. Обрано функціональні та практичні меблі, що характеризуються простотою, легкістю у зборці конструкції та модульністю.

Висновок до II РОЗДІЛУ

Під час аналізу другого розділу були отримані вихідні дані будівлі та обраних приміщень. За основу було взято проект відомого українського архітектурного бюро.

Було визначено головну концепцію створення художнього-декоративного оформлення приміщень тимчасового житла для біженців, описано обгрунтовано їх ідею та особливості. Обрано головну кольорову палітру інтер'єру. Підібрано екологічні та практичні матеріали.

Надано опис функціональних та просторових рішень для інтер'єру, методичні поради щодо меблювання та врахування психологічних аспектів при плануванні тимчасового житлового простору для біженців.

РОЗДІЛ III. Художня робота в інтер'єрі

3.1 Аналіз досвіду створення художньої роботи в матеріалі

Олійний живопис – техніка малювання, що ґрунтується на використанні олійних фарб, які складаються з пігментів та олії [16]. Художники мають можливість застосовувати різноманітні техніки, такі як напівпрозорі шари фарби (лесування), повністю накладені шари, метод "мокре на мокрому", коли фарбу наносять на вологий шар для отримання плавних переходів тощо. Робота олійними фарбами має такі переваги для художника:

1. Відмінна якість: олійні фарби гарантують високу якість зображення з глибокими тонами та насиченими кольорами. Це дозволяє митцям створювати картини, що видаються яскравішими порівняно з іншими техніками малювання.
2. Довговічність: олійні фарби мають властивість тривалого збереження кольірних гамм без їх втрати або змін протягом великого періоду часу.
3. Гнучкість: олійні фарби відзначаються високою гнучкістю, що дає можливість художникам додавати шари фарб над попередніми шарами та редагувати деталі зображення на будь-якому етапі творчого процесу.
4. Відчуття різних текстур: олійні фарби надають можливість художникам створювати різноманітні текстурні ефекти на полотні, від гладеньких і м'яких до грубих та шорстких.
5. Простота змішування кольорів: змішування олійних фарб досить просте, що дозволяє художникам створювати безліч відтінків та тонів за допомогою різних поєднань кольорів.
6. Час для творчості: олійні фарби висихають повільно, що дає художникам достатньо часу для роботи над деталями картини.
7. Інтерактивність: олійна фарба створює можливість художникам взаємодіяти з фарбою на полотні, дозволяючи створювати змішані кольори та розширювати гаму відтінків.

В цілому, олійний живопис відкриває широкі можливості для художників у творчості та створенні виразних образів мистецької концепції.

Олійний живопис представляє одну з найдавніших технік у світі малярства і має довгу історію, розвиваючись від давніх часів у Стародавньому Єгипті до сучасних днів. Загальний нарис історії розвитку олійного живопису включає такі моменти:

1. Давнє мистецтво: використання олійних фарб у мистецтві відстежується ще з часів Стародавнього Єгипту та Стародавнього Риму. Однак саме в середньовічній Європі техніка олійного живопису набула свого сучасного вигляду.
2. Відродження (XV-XVI століття): в цю епоху олійний живопис набув великої популярності. Талановиті майстри, такі як Ян ван Ейк, Ганс Гольбейн, Тіціан, Леонардо да Вінчі та Мікеланджело, вдало використовували олійні фарби для створення своїх шедеврів.
3. Золотий вік олійного живопису (XVII століття): настала "золота епоха" олійного живопису, коли з'явилися видатні малярські школи, такі як голландська школа з Рембрандтом та Вермеером, і італійська школа з Караваджо та Рубенсом.
4. Модернізм (XIX століття): олійний живопис сильно відчував вплив імпресіонізму, який представляли Клод Моне, П'єр-Огюст Ренуар, Едуард Мане та інші. Ці художники експериментували з кольором, світлом і швидкими мазками, змінюючи підходи до олійного живопису.
5. Сучасність (XX і XXI століття): олійний живопис продовжує розвиватися, знаходячи нові виразні методи. Художники використовують олійні фарби для втілення своїх творчих ідей у різних стилях, таких як сюрреалізм, експресіонізм, абстракція, поп-арт та багато інших [13].

Окрім звичайного традиційного ґрунтованого полотна, художники зараз експериментують з різними методами для досягнення певного ефекту. Вони можуть використовувати шпателі, пензлі, пальці, губки, а навіть наносити фарбу за допомогою аерографа. Деякі митці також випробовують комбінацію олійного живопису з іншими матеріалами і техніками, такими як колаж, цифрове мистецтво або інсталяція.

Технологічний прогрес також сприяє розвитку олійного живопису. З'явилися нові види олійних фарб, які мають різні структури та характеристики, що розширює можливості художників для творчості. Більш того, комп'ютерні програми дозволяють художникам експериментувати з кольорами, відтінками та ефектами, а також створювати цифрові версії своїх олійних творів.

Україна може похвалитися численними видатними художниками та науковцями, що присвячують своє життя вивченню олійного живопису. Ось кілька представників української спільноти, які активно досліджують цю техніку:

Іван Марчук - сучасний художник та дослідник історії та технології живопису. Він глибоко вивчав українські художні традиції та вплив інших культурних стилів на сучасну практику малювання. В його творчості прослідковується власний стиль, який він назвав "пльонтанізм" від українського слова "пльонтати" – ткасти або плести.

Ігор Шостак - український художник, що спеціалізується на олійному живописі. Він проводить дослідження різних аспектів цієї техніки, зокрема техніки, композиції, використання кольорів та світлових ефектів. Шостак відомий своїми муралями на патріотичну тематику. Також він ділиться своїм досвідом і знаннями під час майстер-класів та презентацій.

Олег Шупляк - відомий український митець, який досліджує й застосовує олійний живопис. Він користується традиційними методами цієї

техніки та також експериментує з поєднанням олійних фарб з іншими матеріалами.

Це лише кілька представників із багатьох українських художників, які займаються дослідженням олійного живопису та працюють у цьому напрямку мистецтва. Кожен з них вносить свій унікальний внесок у розвиток та удосконалення олійного живопису завдяки своїм творчим досягненням та науковим пошукам.

Українське мистецтво олійного живопису має велику кількість символів і позначень, які художники використовують для вираження власних концепцій і ідей. Ці символи можуть походити з історії, культури та народних традицій України, або бути створеними самими митцями. Наприклад, візерунки, що прикрашають вишиванки, традиційні українські мотиви у народному мистецтві, а також символіка національної свободи та боротьби - усе це різноманітні символи, які використовуються в українському мистецтві. У воєнний час сучасне мистецтво може стати важливим інструментом для рефлексії над реальністю та формування уявлення про сучасну Україну у світі.

Тематика художніх творів набуває більшої політизованості та актуальності, стаючи важливим елементом розуміння та інтерпретації сучасних подій.

Багато художників зосереджують свою увагу на проблемі війни та її впливу на український народ, використовуючи свої твори, щоб показати особисте ставлення до війни та привернути увагу до зв'язаних із нею проблем. Наприклад, художниця Марта Пітчук через свою серію картин "Мотанка" прагне продемонструвати, що наша традиційна спадщина може назавжди залишатися живою, адаптуючись до сучасного світу. І тому у цей складний для нас період ми повинні зберегти коріння та глибину цієї спадщини.

Інші митці створюють художні твори, які відображають страждання жителів, що потерпають від війни. Наприклад, Марія Лонюк представила серію робіт, на яких зобразила українців, що постраждали від воєнних подій.

Бенксі – англійський стріт-арт художник, який зробив вагомий внесок у сучасне світове мистецтво. Його твори зазвичай несуть політичні та соціальні послання, використовуючи символіку для передачі конкретного повідомлення. У 2022 році, під час російської агресії проти України, Бенксі створив ряд робіт, які виражають підтримку України та її боротьбу проти окупації.

Один з його творів, що знаходиться на Майдані Незалежності у Києві, зображує маленьких дітей, що гойдаються на протитанковій барикаді. Малюнки гімнастки та хлопчика, зроблені в Бородянці, також несуть символічне навантаження та виражають певні ідеї.

На картині з гімнасткою, яка виконує вправи на руїнах будівлі, відображено дівчинку, що займається гімнастикою серед наслідків війни. Цей малюнок може інтерпретуватися як символ сили та витривалості українського народу в умовах військових дій та руйнувань, а також може викликати почуття віри у краще майбутнє.

На другій роботі Бенксі зображено хлопчика, який перемагає дорослого у спарингу дзюдо, символізуючи силу та віру у перемогу малого над великим, сподівання на торжество правди та справедливості, які є головними цінностями для українського народу.

Твори Бенксі мають у собі символіку, яка спрямована на передачу важливого послання про необхідність миру та співчуття тим, хто потерпає від наслідків війни.

Після 24 лютого 2022 року українське сучасне художнє мистецтво стало більш актуальним та спрямованим на політичні питання, а митці

використовують свої твори, щоб відобразити своє ставлення до війни та до її впливу на Україну та народ.

3.2. Концепція художньої роботи

Картина олійного живопису на тему "Повернення на рідну землю" має потенціал стати важливим елементом декору тимчасового житла для біженців з кількох причин (рис. 27):

- психологічна підтримка: картина "Повернення на рідну землю" може стати джерелом психологічної підтримки для біженців, нагадуючи про надію та мрію про повернення до свого дому та стабільності;
- емоційний комфорт: розташування цієї картини в тимчасовому проживанні може створити емоційний комфорт, нагадуючи про бажання повернутися до свого місця проживання та створюючи атмосферу спокою та надії;
- символ значущості: для біженців це може бути символом майбутнього, що підкреслює важливість їхнього повернення на рідну землю;
- відчуття єдності спільноти в тимчасовому просторі;
- візуальна естетика: крім того, олійна картина може бути естетичним елементом декору, створюючи приємну атмосферу та візуальний комфорт у просторі.

Головною концепцією художньої роботи, що виконана в техніці олійного живопису, є символічне зображення рідної української землі, що навіюватиме біженцям у тимчасовому житлі теплі та приємні спогади про свою домівку, надаючи віру на повернення.

Картина виконана у символізмі з додаванням етнічних мотивів. Кольорова палітра твору перегукується з основними кольорами проєктованих інтер'єрів тимчасового житла. Було використано теплу гаму, а саме: кольори

вохри, відтінки коричневого, жовтого, помаранчевого, теракотового, трав'яного кольорів.

Символізм у картині

У художній роботі зображено поля, що широко простягаються до гір, це символізує єдині українські землі від сходу до заходу країни, від степів до карпатських гір.

Поля стилізовані орнаментами української вишиванки з різних регіонів та областей, що надає почуття ще більшої цілісності та об'єднаності усіх куточків нашої країни. Вишиванка символізує родинну пам'ять та вважається оберегом від усього лихого. Тому й було обрано зобразити орнаменти на полях для оберігання усіх земель країни і її жителів від лиха.

У картині символом повернення на Батьківщину слугують лелеки, що були зображені в польоті над полями. Ще з давніх-давен ці птахи символізують любов до батьків, є образом продовження роду, сімейного благополуччя та любові до рідного краю. Лелеки приносять на свої крилах тепло, весну та надію. Із-за гір яскраво світить велике сонце, що є образом справедливості, переможця неправди та всілякого зла.

При роботі над художньою роботою були обрані та зображені типові орнаменти конкретних областей. Але беручи до уваги сильну різнобарвність цих вишивок, їх кольорова палітра була підлаштована під загальну гаму картини.

Додатковими декоративними елементами у картині є хатини-мазанки, стоги сіна, вітряний млин та колодязь, що слугують символами-атрибутами українського села.

3.3. Засоби, прийоми, композиційне рішення художньої роботи в матеріалі

Художня робота під назвою «Повернення на рідну землю» виконана олійними фарбами на полотні. Способом зображення даної картини є декоративний живопис.

Для виконання художньої роботи було обрано жанр - пейзаж, стиль – символізм. У процесі роботи над картиною використовувався засіб лєсирования, накладаючи ніжні тонкі мазки, щоб створити спокійний, м'який для сприйняття ефект.

Перед тим, як почати накладати фарби на полотно, на всю його площину було нанесено рідку підложку кольору вохри. За допомогою цього було сформовано загальну теплу гаму картини. При подальшому накладанні фарб створиться ефект теплого світла.

Загальна кольорова палітра картини включає в собі теплі та спокійні: кольори вохри, відтінки коричневого, жовтого, помаранчевого, теракотового, трав'яного та білого кольорів. Дані кольори викликають почуття затишку та спокою.

У композиції даної роботи присутній ритм з повторюваних відтінків (представлені полями). Зі зміною уявного ландшафту змінюється тональність кольорів. За рахунок композиційного членування спостерігається динамічність. Також динамічність підсилюється шляхом використання контр ритму.

Висновок до III РОЗДІЛУ

У цьому розділі було розглянуто історію розвитку олійного живопису у мистецтві. Визначено особливості та переваги цієї техніки. Досліджено представників українського олійного живопису та тематику України у сучасному мистецтві.

Було виявлено головну концепцію та ідею художнього твору. Описані художні символи, що використані у картині, та їх значення.

У процесі роботи над твором було досліджено та виявлено особливості та унікальність вишивок різних регіонів України.

Було описано кольорове та композиційне рішення художньої роботи, її матеріали, засоби та методи, що були використані у процесі роботи на нею.

ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що існує багато інформативних джерел, які зосереджуються на темі тимчасового житла та його проблемах, проте виявлено, що аспекти формування середовища у тимчасових поселеннях залишаються недостатньо вивченими.

Простежено шлях розвитку тимчасового житла для переселенців у світі, виявлено ключові етапи, що вплинули на особливості таких установ та визначено закономірності у пристосуванні приміщень прихистків до потреб їх мешканців. Проаналізовано досвід створення тимчасових поселень для переселенців як в Україні, так і за кордоном.

Визначено вимоги державних будівельних норм, які слід враховувати на всіх етапах проектування тимчасового житла для біженців.

Вивчено різноманітні ключові підходи до проектування, які допомагають зрозуміти необхідні взаємозв'язки для створення зручної організації простору та планування інтер'єрів. Виявлено специфічні особливості, що стосуються розподілу та функціонального планування внутрішнього простору тимчасового житла. Розглянуто основні норми

ергономіки, які забезпечують комфорт проживання та зручність переміщення для мешканців будь-якого віку та з різними потребами.

Описано проблематику вибору кольорів та композиційних рішень для тимчасового житла, враховано особливості впливу на психологічний стан мешканців. Виявлено основні критерії щодо вибору матеріалів та освітлення для тимчасового житла.

Було отримано вихідні дані будівлі та обраних приміщень. За основу було взято проект відомого українського архітектурного бюро.

Було визначено головну концепцію створення художнього-декоративного оформлення приміщень тимчасового житла для біженців, описано обґрунтовано їх ідею та особливості. Обрано головну кольорову палітру інтер'єру. Підібрано екологічні та практичні матеріали.

Надано опис функціональних та просторових рішень для інтер'єру, методичні поради щодо меблювання та врахування психологічних аспектів при плануванні тимчасового житлового простору для біженців.

Проаналізовано досвід розвитку олійного живопису, як обраного художнього твору. Описано його головну концепцію та композиційне рішення у матеріалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдєєва Н.Ю., Кириленко М.О. Підхід до архітектурно-планувальної організації тимчасового житла для внутрішнього переміщення осіб. Проблеми розвитку міського середовища. КНУБА, К.: 2017. Вип.3(19). С.3-9.
2. Азін В.О., Байда Л.Ю., Грибальський Я.В., Красюкова-Еннс О.В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л.Ю., Красюкової Еннс О. В. К., 2013. 128с.
3. В.О. Свірко, О.В. Бойчук, В.М. Голобородько, А.Л. Рубцов. Дизайнерська діяльність: Екологічне проектування. Науково-методичне видання / – Київ: УкрНДІДЕ, 2016. 196 с.
4. Гіббс Дж. Настільна книга дизайнера інтер'єру: пер. с англ. / Дж. Гіббс. М.: БММ АО, 2006. 112 с.
5. Голобородько В. М. Ергономіка для дизайнерів: підручник. Харків: ХДАДМ, 2012. 378 с.
6. Даниленко В., Дизайн України у світовому контексті художньопроектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): автореф. дис. д-ра мистецтвознавства: 05.01.03, Львів, 2006. 36 с.
7. Даниленко В., Дизайн Центрально-Східної Європи, ХДАДМ, Харків, 2009. 172 с.
8. ДБН В.1.1.7–2016. «Пожежна безпека об'єктів будівництва». [на зміну ДБН В.1.1.7:2002; чинний з 01.-06.2017]. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2016. 39 с.

9. ДБН В.2.2-15:2019 «Житлові будинки. Вимоги до об'єктів, що експлуатуються для проживання». [на заміну: ДБН В.2.2-15-2005, ДБН В.3.2-2- 2009; чинний від 01.12.2019]. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2019. 120 с.
10. ДБН В.2.2–40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. [на заміну ДБН В.2.2–17–2006; чинний з 01.04.2019]. Вид. офіц. Київ: Мінрегіон України, 2018. 64 с.
11. ДБН В.2.5-28 - 2006 «Державні будівельні норми. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення».
12. Жидкова Т. В., Грибальський Я. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення доступності прихистків для тимчасового перебування маломобільних груп населення. К.: Національна Асамблея людей з інвалідністю України, 2023. 26 с.
13. Історія розвитку олійного живопису. / за ред. А.Н. Лужецький. Харків: ХНПУ, 2003. 607 с.
14. Карпов В.В. Антропологічне осмислення архітектурної форми сучасності // Архітектура та екологія: Матеріали XI Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 16 – 18 листопада 2020 року). К.: НАУ, 2020. С. 5 – 8
15. Кацевич О. ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ. Almanac "Culture and Contemporaneity". 2019. № 2. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2019.191838> (дата звернення: 10.11.2023).
16. Кіплік Д. І. Техніка живопису. Київ: СВАРОГ, 2000. 503 с.
17. Книш В.І. Архітектурне проектування житла. Нотатки з досвіду архітекторпрактика Навчальний посібник. К.: КНУБА; А+С, 2012. 176 с.
18. Король В.П. Типологічні аспекти тимчасового житла. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2008. Вип.19. С.268-273.

19. Куди поселити людей, що залишилися без домівок через війну. Запитуємо архітекторів. URL: <https://www.thevillage.com.ua/village/city/architecture/324679-kudi-poseliti-lyudey-schozalishilisya-bez-domivok-cherez-viynu-zapituemo-arhitektoriv> (дата звернення: 24.05.2023).
20. Лінда С. М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: навчальний посібник / С. М. Лінда – Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 608 с.
21. Мироненко В.П. Архітектурна ергономіка: підручник.Київ: НАУ-друк, 2009.-240с.
22. Неровний В. В., Конодюк М. С. Вплив сприйняття кольору на організм людини : Theses. 2017. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54234> (дата звернення: 10.12.2023).
23. Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявський В.Г. Основи дизайну інтер'єру: Навчальний посібник. (З Грифом МОН України. Лист № 1/11.2-351 від 19.01.11 р.) - К.: НАУ, 2011. – 228.
24. Олійник О.П., Гнатюк Л.Р., Чернявський В.Г. Основи дизайну інтер'єру: Навчальний посібник. (З Грифом МОН України. Лист № 1/11.2-351 від 19.01.11 р.) - К.: НАУ, 2011. – 228.
25. Печенюк Т. Кольорознавство / Т. Печенюк. К.: Грані-Т, 2009. 192 с.
26. Рижова І. С. Методи, принципи, підходи, до аналізу дизайнерської культури як умови гармонізації відносин людини, природи, суспільства. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2016.
27. Сайт архітектурного бюро АрхОбраз. URL: <https://archobraztsov.com/public/shelter-na-karuni/> (дата звернення: 25.05.2023).

28. Селівачов М. Лексикон української орнаментики / Селівачов М. – К.: Ред. Вісника АНТ, 2005. – 399 с.;
29. Селівачов М. Українська народна орнаментика XIX-XX ст. (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Дис. Док. мистецтвознавства. / Селівачов М. – К.: вид-во НАН України, 1996. – 421 с.
30. Урбан-рішення для українських переселенців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://telegraf.design/urban-rishennya-dlya-pereselentsiv/> (дата звернення: 11.12.2023).
31. Хронологія історії біженців. URL: <http://refugeehistory.org/timelinerefugee> (дата звернення: 25.11.2023).
32. Шмиг Р.А., Боярчук В.М., Добрянський І.М. Барабаш В.М., Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів: [б.в.], 2011. 220 с.
33. A Slightly Better Shelter? URL: <https://limn.it/articles/a-slightly-bettershelter/> (дата звернення: 04.12.2023).
34. Balbek Bureau запропонували проєкт модульного містечка для переселенців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thevillage.com.ua/village/city/city-news/324591-balbek-bureau-zaproponuvaliproekt-modulnogo-mistechka-dlya-pereselentsiv> (дата звернення: 20.11.2023).
35. Kh Ishmametov R. The model of formation of the spatial organization of shift settlements. Journal of Physics: Conference Series. 2021. Т. 1926, № 1. С. 012036. URL: <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1926/1/012036>.
36. KYB Architects створили проєкт тимчасового житла Oselya: візуалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bzh.life/ua/plany/kybarchitects-stvorili-proekt-timchasovogo-zhitla-oselya-vizualizacziyi/> (дата звернення: 19.12.2023).

37. Mykhailo Selivachov. Folk Designs of Ukraine: Bayda Books, 1995. С. 63;
38. The Village Україна розповідає про хостел для біженців «Хуст Хостел» і команду «Перемемблі». URL: <https://www.thevillage.com.ua/village/service-shopping/interview-style/325349-khust-hostelperemebli-2022> (дата звернення: 26.11.2023).

ДОДАТКИ

Рис. 1.1. Житло для сирійських біженців у німецькому місті Вінненден

Рис. 1.2. Житлові модулі, розроблені loft bureau

Рис. 3. План житлової секції модульного містечка, розробленого студією Balbek Bureau

Рис. 4. Візуалізація житлової секції модульного містечка

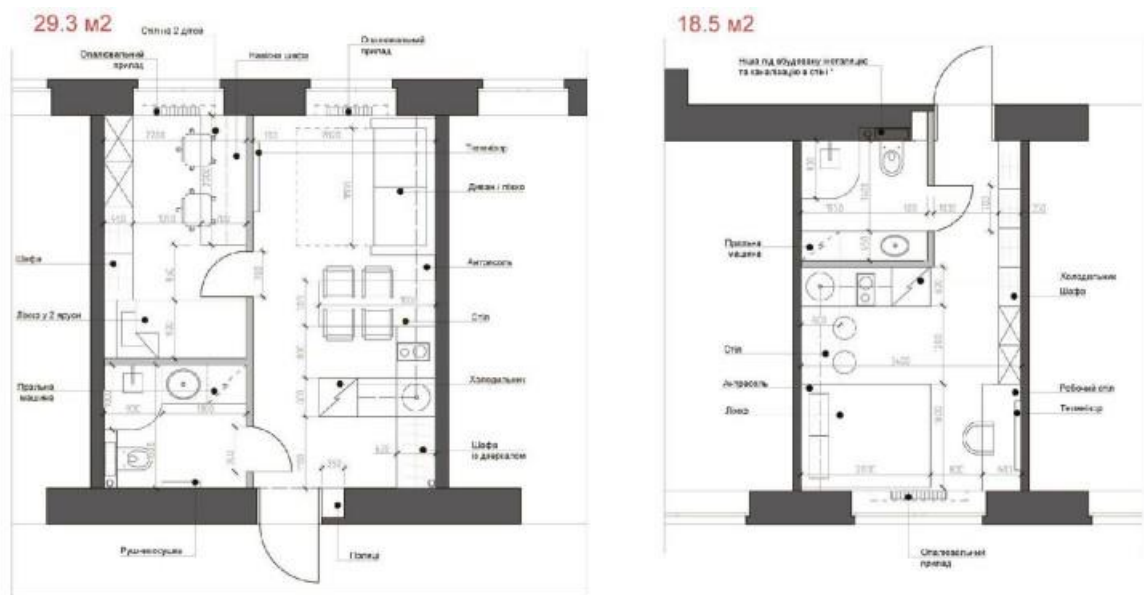

Рис. 5. Планування окремих житлових кімнат тимчасового прихистку за адресою Каруни 1, м. Дніпро

Рис. 6. Візуалізації окремих житлових кімнат тимчасового прихистку за адресою Каруни 1, м. Дніпро

Рис. 7. Фасади будівель тимчасового житла для переселенців від Sulyk Architects

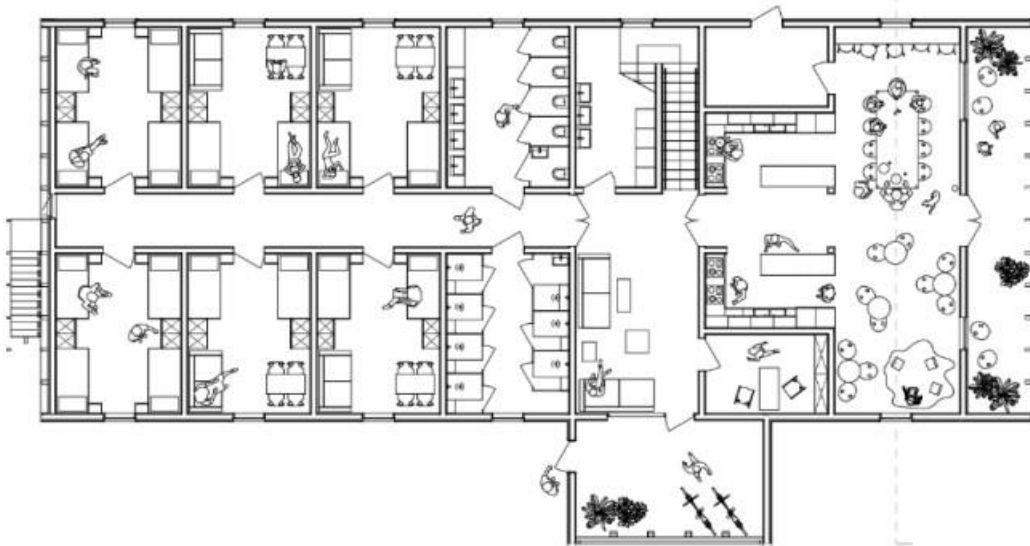

Рис. 8. План поверху тимчасового житла для переселенців від Sulyk Architects

Рис. 9. Умеблювання для «Хуст хостел»

Рис. 10. Проект тимчасового житла від КУВ Architects

Рис. 11. Проект тимчасового житла «Паляниця Дім»

Рис. 12. Візуалізація проекту «RE:UKRAINE HOUSING» української студії «balbek bureau»

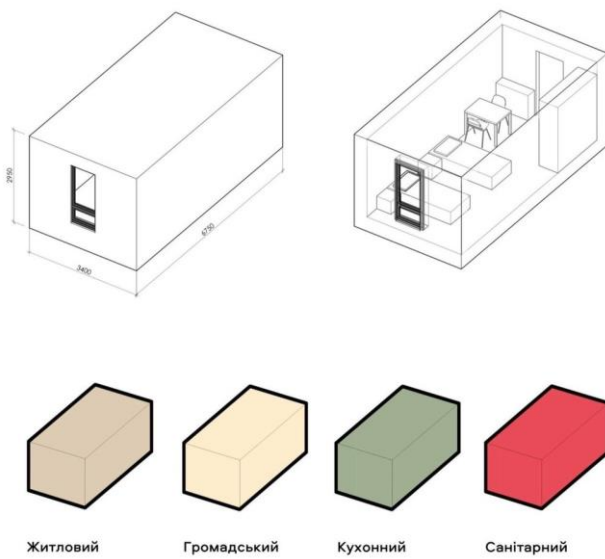

Рис. 13. Основний модуль

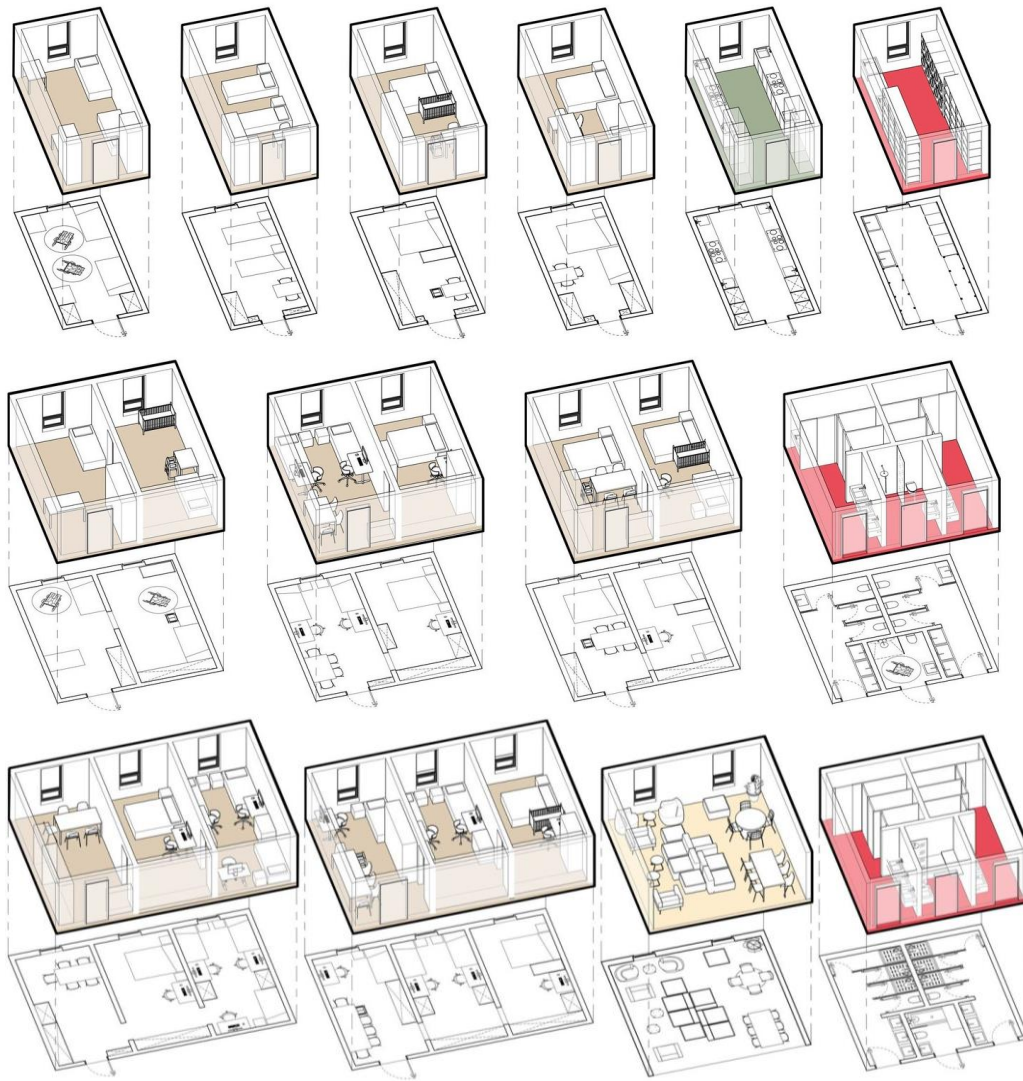

Рис. 14. Модифікації житлових модулів

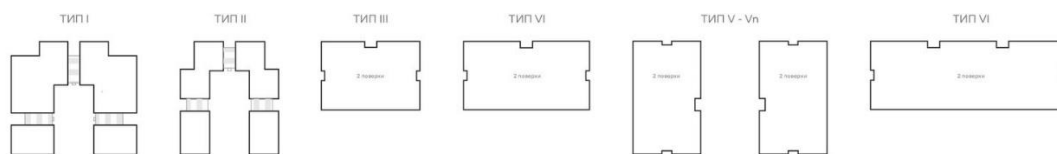

Рис. 15. Компонування житлових секцій

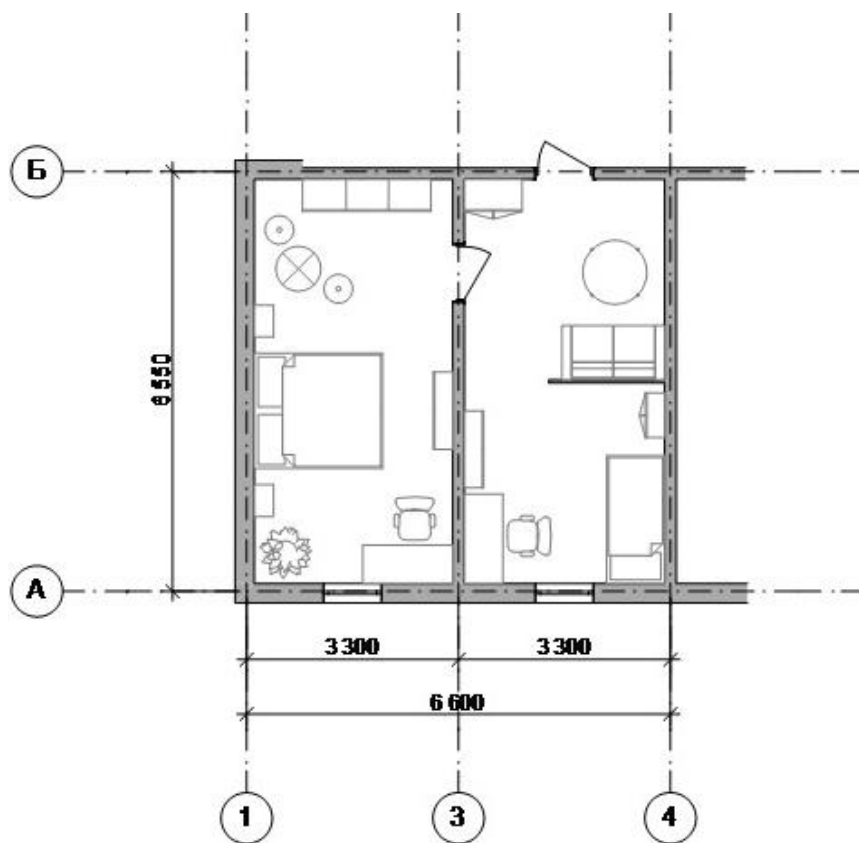

Рис. 18. План житлового модуля

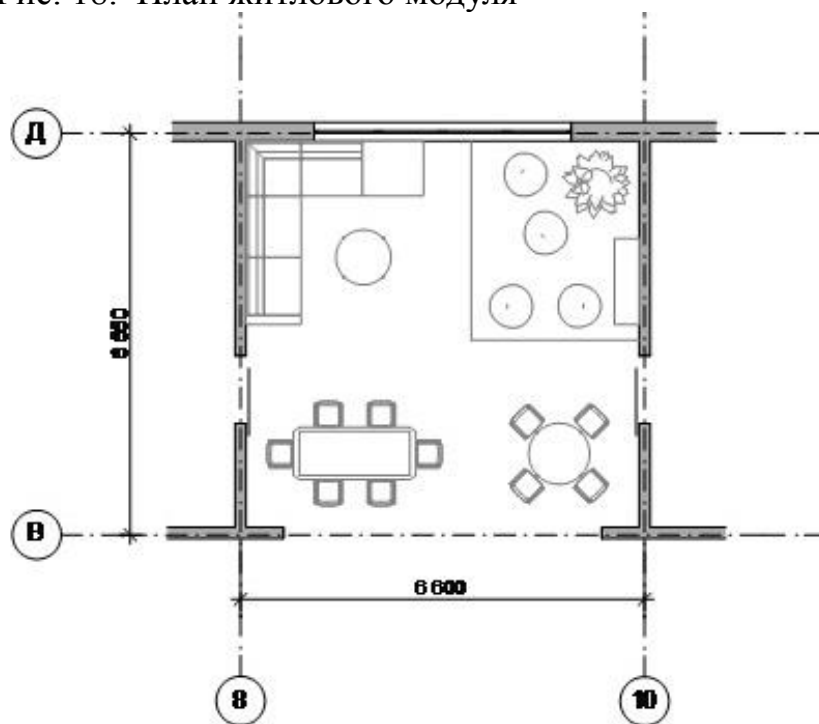
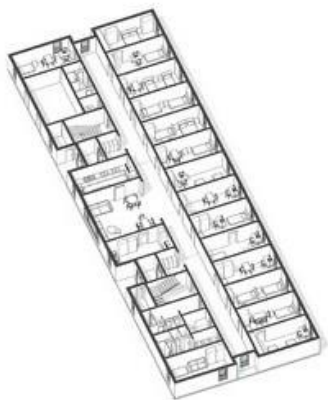

Рис. 19. План приміщення загального користування

План 1 поверху

Адміністративні приміщення	26.56	2%
Житлові блоки	653.90	50%
Загальний простір	149.36	11%
Кухні	78.74	6%
Кімната догляду за немовлям	12.99	1%
Підсобні приміщення	284.04	22%
Санвузли	96.27	7%
Загальна площа	1301.86	

	Адміністративні приміщення
	Житлові блоки
	Загальний простір
	Кухні
	Кімната догляду за немовлям
	Підсобні приміщення
	Санвузли

Рис. 20. План першого поверху з функціональними зонами

Рис. 21. Власна розробка інтер'єру житлового модуля

Рис. 22. Власна розробка інтер'єру житлового модуля

Рис. 23. Власна розробка інтер'єру житлового модуля

Рис. 24. Власна розробка інтер'єру житлового модуля

Рис. 25. Розгортка стіни житлового модуля

Рис. 26. Власна розробка модуля загального користування

Рис. 27. Художня робота в матеріалі. «Повернення на рідну землю», полотно, олія